

СПОРТ

Хьалхарчарца кхетаче дӀахьош хилар, вай мехкара цӀихеза спортсменаш

16

ШАХЪАРА КУЦ

Фотини яха гаьнаш дӀаегӀар Наьсарерча майдан тӀа

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ПАЛГӀАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№13 (12740)
Бекарга бутт,
9 ди, 2026 шу

Газет арадувл 1923-ча шера майтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера «Сердало» газета «Сийлен хьарак» яха орден енна

12+

ЦХЪОАГИОН ШУ

«Аьрзи» батальона бӀухой болча баха хилар, мехкарча Къаман фронта доакъашхой

4

НОВКЪОСТАЛА КУЛГ

ПалгӀайчен Халкъа фронта кулгалхочо - селашта гуманитарни новкъостал дахьийтарах

6

ЮКЪАРЛОН ТӀАХЪОЖАМ

Магасе дӀайихьар юкъарлон тӀахъожам лоаттабераш Юмабеш йола семинар

7

УНАХЦІЕНО

Мехкарча хозача курорте салаӀа безам бараш тӀаэцаш, наӀараш дӀайийллар

8

ЮРТАРА АРТИСТАШ

«Къаман хозал» яхача фестивале белгалбаьлар вай «Беркат» ансамбла доакъашхой

11

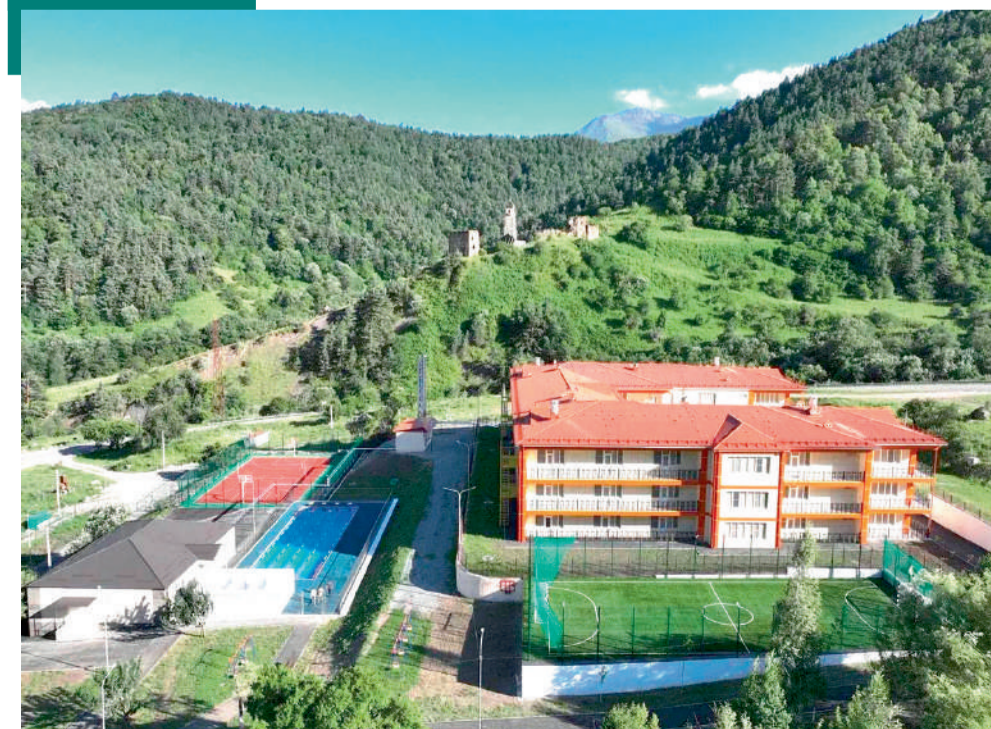
www.serdalo.ru @gserdalo vk.com/gserdalo Дзен сердало

Моттигашкарча массазарча викалий керда декхараш

Вай республикан арахьара викалаш, СВО доакъашхой дезалашта гӀо дара тӀаэзар Мехкадас

2

Самукъа ахка

«Аьрзи» яхача берий лагере аьхки салолаш хургда 900 гаргга бер

3

Эса Тара хин ГИШЛО ХЬАЛЪЕЧА, ТІАХЬОЖАМ ЛОАТТАБЕРГБА

Султигананькъан Йоакъап

Эса тІа хий хьалу моттиг хьалъеш латтача балхага хьаж ваха хилар вай мехкада Келаматананькъан Махьмуд-Іаьла. Из хоам «Сердалога» бир мехка Кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

«Болх мишта дІабодаш ба, малагІа хана йистебала безаш ба дийцар оаха. 24 сахьата 100 эзар кубометр совгІа низ бола, чІоагІа йола таханарча ханага хьежжа моттиг я хьалъеш латтар. ДІоахал 90 км да, цу моттига шорал – 550 гектар. Лайттанцара балхаш дІахьош, кІалхара кІийле чІоагІеш, хий леларгдола моттигаш йоахаш, кІалха гІолла дІайохийташ боахк цига тахан», - белгалдир вай Мехкадас.

Хин хьал мишта хургда теркалдир цо, Роспотребнадзора тІадиллар; проект чакхьяллалца цу гІулакха тІахьожам, терко лоаттаеш хила, аьнна. Мехкарча Минстроя, «РосСтрой-Контроль» яхача оагІонна тІадиллад, кьоастаяьча хана болх боагІача боараме йистебаьнна хургболаш, лакха тІахьожам беш хила, аьнна.

Из проект РФ Президента Путин Владимира, мехка Паччахьалкхено ГІо деш дІахьош я. Бахархошта боагІача боараме цІена хий хургдолаш дІахьош боккха болх ба из.

Келаматананькъан Махьмуд-Іаьлас белгалдир, хІара бетта цига водаш, балхага хьожаш, ахча дохкара гІулакх нийсача оагІорахьа дІадодаш дий тохкаш, хургва ше, аьнна. Ца доагІача тайпара рузкъа доадар чакхдоалийтаргдац ше, аьнна, белгалдир Мехкадас.

Мехка кулгалхой хьожаш хургба болх боагІача боараме, ханнахьа чакхбаргболаш.

ГІалгІайчен Кулгалхочун кхетаче хилар СКФУ ректорца

Султигананькъан Йоакъап

ГІР кулгалхочун Келаматананькъан Махьмуд-Іаьлий кхетаче хилар Кьилбаседа Кавказа федеральни университетта ректорца Шебзухова Татьянаца, яхаш, дийцар «Сердало» газетага республикан кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

Цар дийцар болх бе ховш бола нах кийчбара даькъ тІа шоайла бувзам лелабарах, иштта республика дегІайоалайра кертттерча Илман хаттарех.

«СКФУ Кьилбаседа Кавказа кертттера федеральни университет я, цига тахан дешаш ва 25 эзар студент. Царна юкье вай кагирхой а ба. ТІехьарча хана из университет яккхай ГІалгІайчен 300 студента.

Татьяна Александровна белгалдир, тахан дешара наькъ тІа студенташ бахара хаттараш. Цар тІехьагІа болх бергболча даькъ тІара дешара оагІув царна йовзийта езаш хилар, уж тІаккха хургба эшаш а, цига балха говзал йола кьахьегамхой кийчбе а таро хургья», - аьлар Макшарипа Махьмуд-Іаьлас, ше цу кхетаченах дувцаш.

Мехкадас дийцар дика цІихезача вуза ректорга, республике тахан кхоачашьча проектх. Иштта дийцар, республикан Илман оагІув, дикача болхлой таро тоае езаш хиларах.

Цу лоархІамеча гІулакхе, СКФУ могаду хоадам бола наькъаш - АПК дегІайоалайра, туризма, промышленности, энергетикан даькъ тІа. Из да пайда эцаш,

технологеш лелаяр, лакха говзал йола болхлой кийчбар.

«Цига дийцар дІахо болх дІабахьарах, Кавказа инвестицей кхетаченна

чудоагІаш, балха тІа бувзам лелабарах. Баркал оал Татьяна Александровнайна цу вІашагІкхетарах, университете со веһарах», - аьлар Макшарипа Махьмуд-Іаьлас.

Моттигашкарча массазарча викалий керда декхараш

Вай республикан арахьара викалаш, СВО доакъашхой дезалашта гІо дара тІаэзар Мехкадас

Гаьгенаькъан Мартина

Российски Федерацие моттигашкарча болх лоаттабеш болча республикан массазарча викалашца лоархІаме кхетаче дІайихьар мехкадас Келаматананькъан Махьмуд-Іаьлас Магасе. Кхетаче дийцача кертттердарех дар, хьакимаш тайп-тайпарча моттигашкарча викалашца массахана бувзаме хилар, кхыча моттигашкарча хьалхашка вай мехка хьал боагІача боараме лоаттадар, вахара-экономически оагІонцара лоархІаме декхараш кхоачашдара тІехьа кьахьегар.

Вай мехкадас Келаматананькъан Махьмуд-Іаьлас белгалдир, викалаша дІахьош дола гІулакх вай республиках хила безача тешамца бувзам болаш долга. Из оагІув хьаллоацаш, Мехкадас теркалдир, Украинерча тІема операце доакъашхой дезалашта новкьостал лоаттаде дезилга. Вай республикан цІерах кьахьегарашта тІадиллар, Мехкадаь, Паччахьалкхен Администрацеца бувзам дикка чІоагІбар; вахара, унахцІенон, лайттан доазошца дувзаденна дола хаттараш доашхаш, кьоастадеш тІехьа болх лоаттабар. Республикан кулгалхочо блгалдир, тІема аренашка вахар хаьдача бІухой гаргарча наха кьаьстта йоккха терко лоаттае езилга массахана, пачча

хьалкхе шоай гІулакхага хьожаш йолга кхетадеш, ховш хила беа уж нах.

ВІашагІкхетаре иштта дийцар мехкарча экономически оагІонцарча хьалах, арахьара рузкъа мехка экономиканна юкьеозарах. Мехка кхьийолча моттигашкарча, вай республикан инвестиционни оагІонцара болх боаржабара тІехьа кхоачашде дезарех дийцар гулбеннараша. Вай Мехкадас белгалдечох, кхыча моттигашкарча инвестораштеи вай бизнеса оагІонаштеи юкье бувзам хилийтар тІехьа кьахьегаш хила беа викалаш. Ишттача наькъаца вай республике цу оагІонцара керда гІулакхаш, бизнес йоаржае

аьттув хургба.

Кагирхошцарча балхах, кадрови политиках дийцар кхетаче. Келаматананькъан Махьмуд-Іаьлас хьоахадир, кагирхой ма хулла юкьарча оагІонцарча гІулакхашта чузаш, Россе лакхерча дешара моттигашкарча уж деша увттаргболаш, кьахьега дезилга. ХІаьта цу оагІонца эггара кертттердар да, аьнна, теркалдир Мехкадас, дийша баьнна цьацца говзал караерзаяьраш, республике болх бе моттигаш хилийтар, хІана аьлча начал дола, кьахьега ловш бола кагирхой шоай мехка наькъабоалаш, республикан хьал тоадара тІехьа болх беш хила беа.

Кхетаче йистейоалача хана, белгалдир Келаматананькъан Махьмуд-Іаьлас вай кьаман культураца, Іадаташца дувзаденнараш хозача оагІорахьа хьаллоацаш, кхыча моттигашкарча дІадозвийташ болх лоаттабар дика долга. Мехкадас хьоахадир, гІалгІай кьаман дІаьхий дола истори, культура, таханарча кхоллама оагІонца дувзаденнараш дикка доаржадеш болх лоаттабе безилга. ХІаьта викалаша дийцар, мехкашта юкьера бувзам, барт хьаллацара, чІоагІбара тІехьа кьахьегаш шоаш кхоачашдеча гІулакхех, иштта цьацца проекташка гІолла лоаттабеча балхах.

Хлама тоадара низ

Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьла 67 шу дизарца даькъалавувцаш ба мехкахой

Султиганаькъан Йоакъап

Укх бӀаьстан деношка 67 шу дузаш ва вай мехкада Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьла. Дуккха а кхыбола ший мехкахой санна, Казахстане малхаванна ва из. 1959-ча шера бекарга бетта 9-ча дийнахьа Алма-Атински областа Каскеленски кхален Чамалган яхача юрта вир, боккхача мехка хьалха латташ, хьинаре къахьегаргдола саг.

2019-ча шера Россе Президента Путин Владимира ПалгӀай республикан кулгал де оттавир Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьла. КӀезига ха яц цу хана денз дӀаяхар. Къаман хьалха латта ше хержача дийнахьа денз, боккхача мехка Россе, ший республикан ПалгӀайчен декхараш, бокъонаш боагӀача боараме лораеш, хьинаре къахьегаш, ше хьалаьцача моттиге боккха пайда боаржабе хьожаш, бахархошца бувзаме волаш, хьавоагӀа Ке-

ламатанаькъан Махьмуд-Іаьла. Россе Президента Путин Владимира лакха лоархӀаш ва Мехкада; федеральни оагӀонца бувзам лоаттабеш, тешаме, дика кулгалхо волаш къахьегаш ва. ХӀаьта из чӀоагӀа лоархӀаме да вай республикан хьалхашка тахан, дӀахойодача хана кхоачашде дезаш латта декхараш теркалдича.

Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас хьатӀавенача юкъа масанена дӀагойтад боагӀача боараме болх хьаоттабе, наьха даггара хила, мехка кулгалде начӀал долаш ше волга. Таханарча дийнахьа Мехкадас шийна гонахьарча тоабанца кхоачашдаь латтараш дукха да! Республикера экономически, вахара оагӀонцара хьал зийча, гуш да из деррига. Доккхача толамашта, дикашга юкъе да мехка тӀалаьтга кредиташ дикка лохдар, АПК, гишлон оагӀонцара хлама тоадар, республике инвестораш тӀаозар, лорхӀаме проекташ йоржар, промышленность, ту-

ризм лакхьялар, наькъий хьал меттадоаладар, иштга кхыдараш а.

СВО доакъашхошта, цар дезалашта терко яра тӀехьа боккха болх лоаттабеш; ше тӀахьожам беш ва Мехкада. ХӀара кхетаче белгалду республикан Кулгалхоочо тӀема операце доакъашхой, цар цагӀарча наьха гӀулакхага хьажар эггара лоархӀамеча декхарех долга. Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлаца болх беш хиннараша белгалдеш да из дика саг волга; кӀаьда дог долаш, нахах дог лазаш, бахархой хьашташ ма могга кхоачашде хьажа ловш. Вай кӀонача тӀехьенна лаьрхӀа дукха проекташ йоржараш, кердадараш юкъекхувлаш, къахьег Мехкадас кхоана республике Илман, спорта, културан, тӀема, гишлошьяра, кердача технологей вахаре лакха начӀал дола говзанчаш хургболаш. Ваьча денца тахан республикан Кулгалхо даькъалавувцаш ба бахархой, мехкара хьа-

МагӀалбика кхалерча СВО бӀухочунна новкӀостал дергда, лаьрхӀа бола гӀирс Іалашбеш

ГӀазданаькъан Ахьмад

МагӀалбика кхален доал деча даькъ тӀарча администраце кулгалхоочо Къоастой Іаддал-Хьамида, нах тӀаьцаш ди долча хана, цига вена хилар лаьрхӀаца операце бӀухо. Из вар бахьан дар новкӀостал дезаш хилар.

кимаш, новкӀостий, цун гонахьара болхлой, из везараш, лоархӀараш!

Дуккхача шерашка могаш, маьрша волаш, аьттонца, хӀанз санна ПалгӀай мехка докхий дикаш доаржадеш, ший гӀулакх дӀаходахьа даькъалавувц из цар. «Сердало» кепаьоазон Цен тоаба а я, республикан Кулгалхо даькъалавувцаш. Иразах, беркатах, дикача хуьцамех дӀиза хилда Мехкадаь вахара денош!

«БӀухочо дехар дир, ший тӀема даькъа технически Іалашо яра хаттар кхоачашдарца дувзаденна. ТӀема декхар кхоачашдара, СВО даькъ тӀа латтача бӀухочо эшар ба бензинаца лелабу генератор, иштга ток лелаш бола саьрг», - аьлар «Сердало» газетага доал дара даькъ тӀарча администраце зарбан болх лелабераша.

Кхетаче дӀахьош, кхален кулгалхоочо из хаттар кхоачашдара терко йир. Кастлуш эшаш мел дола хьал Іалашдаь хургда. ТӀема мугӀарашка латтача вай бӀухой хьашташ кхоачашдар керттара декхар да ПалгӀай пачахьалкхен Іаьдала балхлой.

«Аьрзи» яхача берий лагере аьрки салоӀаш хургда 900 гаргга бер

Султиганаькъан Йоакъап

ПалгӀай Республикан кулгалхо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьла вахар ЖӀайрахьа кхален «Аьрзи» яхача берий лагере, яхаш, дийцар «Сердало» газетага мехка кулгалхоочо.

«Из хьежар мишта дӀахьу ахканга кийчо яра болх, ахкан могашал тоаяра кампане. Чакхваьлар ерригача

фусамашка хьожаш, столове, лорий кабинет, деррига доазув малагӀа хьале да хайра. Юкъара дӀалаьрхӀаца из болх дӀахьош ба, цьаьца дола хӀамаш юкъ-юкъе кхы а динза дисадале а. Цо царна хьалхадаьккхар кхоачашде дезар. Карарча шера 3700 бер хургда вайцига салоӀаш. Сона лоархӀаме да хӀара бера салоӀама ха кхерам боацаш дӀаяхьар, цар цох пайда эцаш хилар», -

аьлар Макшарипа Махьмуд-Іаьлас.

Цо иштга белгалдир, 100 бер гаргга доагӀаргда Запорожски областера ПалгӀайче, аьрки салаӀа берий лагерашка.

Цу балха керттара даькъа дӀалоац СВО бераша, иштга дукха дезал болча фусамерча, могаш доацача бераша. Хозача моттиге уллача «Аьрзи» лагере 900 гаргга бер хургда салоӀаш. Иштга

ишколашка болх беш а хургья берий майдаш, ахкан хоза ха цига дӀахьош хургва кхы тӀа 2600 ишколай дешархо.

Мехкадас белгалду, берий салоӀама ха дӀаяхьара юкъе даькъа лоацаш мел волчун декхар да, берашта дика хьалаш хьакхоллар. Цул совгӀа, цар мукъа ха дӀахьош пайдане дола гӀулакхаш леладергдолаш кийчо яр.

ЗаӀапхой болча СВО ветеранашта къаьстта терко лоаттаю

Гаьгенаькъан Мартина

ТӀема операце заӀапхой болча ветеранашта мехка къаьстта терко лоаттаю. «Даьхен лорабой» яхача ганза доакъашхой массахана царца бувзаме болаш; эшар, доацар фуд токкаш, болх лоаттабеш ба.

«МагӀалбикерча ганза филиала болхло вола Коазой Хьамид Іарчакханаькъан дезал болча каст-каста водаш ва. Цу наьха цьа воӀ тӀема аренашка латт, Даьхен гӀулакх деш, хӀаьта Алисхан яхар, цу моттигашка дегӀа чов хинна, заӀапхо волаш ва. Диабет яхалазар дегӀаца долча цун наьнага фу хьал да, Алисхана тахан дезар, эшар фуд токкаш, хилар ганза болхло. Шоашта терко лоаттаьра чӀоагӀа раьза болаш, баркал оалаш бар уж нах», - дийцар тха газетага.

ХьалхагӀа «Сердалога» гӀолла хоам баьбар оаха, Іарчакханаькъан дезал чубаха духкача гӀатех латта ца харцар кхерам болча хьале хиларах, царна цьаьца новкӀостал даьд, аьнна. Нах дӀачубахийта керда ца хьалдеш латт, кастта кердача, паргӀатагӀа долча цагӀа бахаргба уж.

Наьсаре дийцар таронехи мехка гѳулакха тѳахьехарахи

Гаьгенаькъан Мартина

Гѳалгѳайчен Тутайнаькъан Аьсета цѳерагѳа лорий колледже студенташца къамаьл хилар юкъарлон болхлой, цар дийца дош дар «ХХІ бѳаьшерен Даьхе: тѳахьехамаш, таронаш». Из хоам «Сердало» газетага бир ГѳР кагирхой гѳулакха йолча Комитета кагирхой политикан кулгалхочо Гѳулой Аминас.

«Доакъашхошта хьалхашка лаятта декхар дар граждански бехтокхамца, дин мах барашца дувзадена хаттараш дувцар, иштта тахан кагирхоша цу юкъе дакъа лацар. Кагирхой боахама болхлоша довзийтар, мишта хувцалу Даьхенцара безам совбаккхара йола ХХІ бѳаьшерен уйлаш, малагѳа декхар латт тахан кагирхошта хьалхашка; къаьнара Іадаташ доаржадар, леладар, культура, исторически дагалоаттам лелабар хІанад тахан лоархІаме. Къаьстта терко тѳаяхийтар Даьхе езара даькъа, из дешарга гѳолла дегѳадоаладара; къахьегам, вахара лоархІаме проекташ хьакхоллаш хилара, закон леладара, ший къаман пайда бахьаш хилара», – аьлар хоамо.

Кхетаче дѳаяхьаро таро елар хургболча лорашта вахара оагѳув чѳоагѳе, шоай мехка хургдолчун уйла е, цох доаккхал де», – аьлар кхетаче хиннача Шоанахой Муслима.

Котало цхьоагІонца йоаккхаш я

«Аьрзи» батальона бѳухой болча баха хилар, мехкарча Къаман фронта доакъашхой

Гѳазданаькъан Ахьмад

Украинерча тѳема операце аренашка тѳема декхараш кхоачашдеш бола «Аьрзи» батальона бѳухой болча баха хилар, вай мехкарча Къаман фронта доакъашхой. Цу гѳулакхо цѳаькха а хьагойт, Даьхе лораеш латтарашца мехкахоша бувзам лелабелга.

«Къаман фронт. Деррига а Котало бахьан!» яхача ерригача Россѳе дѳахьош долча гѳулакхага гѳолла, дукха хІамаш гулийр бѳухошта лаьрхІа. Дега боккха тоам беш хІама да из! Тахан шоай цѳенах, мехка хьегаш бола къонгаш ба Даьхен гѳулакха арабаьнна латтараш. Вай мехкарча бѳухой гаргарча наха ховш да, каст-каста вай салтий болча тхо ухаш долга. Бѳухоша шоаш блгалдечох, цѳагѳара дена моллагѳа хІама царна дега гарга, боча да. Цѳагѳарчарна шоаш дагабоахкилга, шоаех дог лазилга хар тѳема аренашка леларашта лоархІаме да. Духхьал хІамаш ена ца Іеш, даьй мехкара йѳовхал ений оаха цар дегашта. «Аьрзи» батальона доакъашхой лакхача боараме шоай декхараш кхоачашдеш, вай мохк дикача оагѳорахьара дѳабовзийташ латт цу моттигашка», – дийцар «Сердалога» Къаман фронта доакъашхоша.

Президентски болама хьинардараша къамаьл дир хьалхалаттарашца, массаболаца бѳухошца царна эшар, дезар фуд тохкаш. СВО доакъашхой болча бихьа хІанзарча Къаман фронта никъ ший тайпара хилар...

ХІамаш дѳаяларал совгІа, СВО моттигашка хІамаш лоаттаераш белгалбеш йола кхетаче дѳайихьар «Аьрзи» батальо-

наца. Хьалха латгача Котанаькъан Ахьмада («Хафиз» оалаш волча) къаьстта белгалдир цу юкъарча гѳулакхе гѳо деш лелараша къахьегар. Хьинаре, бехтокхаме къахьега кийча болаш хьабахкарах, доакъашхошта майдилгаш елар. Хьинардараша белгалдечох эзараш вай мехкара нах чулоацаш дола гѳулакх дар из.

Цу юкъе ба бизнесменаш, бахархой, къоаной, дешархой, студенташ – штабе тѳемахошта лаьрхІа хІамаш хьакхухьаш мел бараш, бѳухой дог ураоттадеш каьхаташ яздераш.

«Уж майдилгаш дѳаекъача хана, кхы а чѳоагѳагѳа кхетадора оаха, царех хІараяр оагѳув хьаллоацаш болча мехкахошта йолга. Массане а цьхана дѳахьош дола хІама да теркалдер», – дийцар цига баха хиннараша.

Тѳема эьсар, бѳухой чѳоагѳа баркал оалаш бар мехкахошта. Даь дика цѳаккха а доьргда! Гѳалгѳай къаман нах массахана хиннаб вѳаший тѳаотташ, оагѳув хьаллаца кийча болаш.

Тхьоврача ханашкара денз, Россѳе турпалаш болаш, хьабьаькаб вай деналах бизза хинна дай а, шоаех эздий цѳи йоаккхийташ. Хьалхарча дунен тѳема ханашка, Сийлахь-боккха Даьймехка тѳом лаяттача шерашка моастагІий, вѳалла къайла а ца хьош, кхераш хинна бѳухой ба «Акхача дивизен» юкъе хиннараш. Массана Даьхен хІама лораде ураотташ, шоаш дѳакхьача белгала лар юташ, хьабьаькаб вай майра дай, иштта бола никъ ба таханарча къонгаша дѳахьор а.

Россѳе исторена гѳалгѳай къаман къонгий-турпалый цѳераш дика йовзаш я. «Аьрзи» яхача батальона бѳухой деналца, ях хиларца, майралца шоай декхараш тохкаш латт тахан Украинѳе.

Тѳемахошта, укхаза цѳагѳа багѳарашта, царга хьежарашта юкъе даиман бувзам хила беза. Из бувзам лоаттабар мел лоархІаме да кхетаду вай массане. Мехкахоша дега безамца, йѳовхалца кийчъь йоахийтача хІамаша бѳухой

дегашта боккха тоам бу. Царна тѳехьа дуІаш деш, диканга сатувсаш, могаш, маьрша болаш цѳенах кхеталба, яхаш, да вай дерригаш.

Таханарча халача хана, доккха декхараш тохкаш латта нах ба уж, цѳен йѳовхалах хьагаш, цудухьа чѳоагѳа лоархІаме да массахана царца бувзаме хилар, цар дог ураоттаргдола къамаьл дар.

Къаман истори яхар доккха хІама да! ХІаьта гѳалгѳай къаман истореца яха йисай дуккхача деналах бизза хиннача къонгий цѳераш. «Хафиза» Къаман фронта доакъашхошта енача майдилгаша хьагойт, Коталонга бода никъ берригаш цьханкхеташ хиларца чѳоагѳа болга.

Тахан тѳема аренашка лелараш, цѳагѳара цар оагѳув хьаллаца хьожараш, гѳо де арбаьннараш – берригаш а сийрдача вахарга, доккхача дикашка сатувсаш ба. ХІаьта вай вѳаший тѳера хиларо дуккхача хІаман тѳехьа хьалхадоех вай, низах чѳоагѳаду!

Вахар кхьгча бесашца тоалургда

Гѳалгѳайче баьхкар «Ортотис-юг» яхача дегѳа маьженаш хьаеца центра лораш

Гаьгенаькъан Мартина

Гѳалгѳай Рѳеспублике баьхкар Кисловодскѳера «Ортотис-юг» яхача дегѳа маьженаш хьаеца центра говзанчаш. Уж вай-цига баьхкар баьхан да тѳем тѳа когаш, кулгаш доацаш бисача лаьрххІаца тѳема операце бѳухошта, хьехам а беш, новкъостал дар – из ший хьалхагѳа хиннача вахарга, кердача низаца юхавара йола таро я.

Рѳеспубликан «Даьхен бѳухой» яхача ганза чудоагѳаш, лаьрххІаца операце бѳухошта новкъостал дара, цар могашал меттаоттаряра деш дола гѳо да из. Из кхетаче хилар; Гѳалгѳай Рѳеспубликан лораш-ортопедаш, иштта техникаш-протезаш хьае-

раш цьхана вѳашагІкхийтта.

Хьалхарча арѳагѳа лораш хьажаро, протезаш оттаряра бѳухой кийча бий харо таро елар из болх дикагѳа вѳашагІболла.

Из лоархІаме да, цу тайпара хьехамаш дѳадахьар, мишта болх вѳашагІболларгѳа, малагѳа протезаш хургья бѳухошта цар дѳагойташ хиларах. Иштта ганзо хьаллоацаш болча бѳухошта хьалхадаьккхар цар, могашал меттаоттаряра лораша де лерхІар.

ЗаІапхой даькъ тѳа вахарца бувзабѳенна болх лелабеш йолча Беканаькъан Мадинас яхачох, цу тайпара дѳа-юха болхаш, лораша хьехамаш деш хилар лоархІаме да, хІана аьлча цо таро лу лоацача хана бѳухошта дикача протезашца Іалашо е.

Цунца цьхана, араьхьара хьа-

баьхкача лораша, хІара унахочунна ший белгала йола план оттаю. ХІаьта ганза болхлоша шоай арѳагѳа протезаш дѳаоттаяь ялалца болх бергѳа, ветеранашта уллув болаш.

«ХІаранеца ший къаьстта болх дѳахьош хилар укхазе лоархІаме да. Протез – из духхьал гѳирс хинна Іац, из таро я машина лелаяра, ше лела могаш хилара йола, спортацара хьалаш леладара. Тха вахарцара болх лелабераш а, из хІара даькъ тѳара болх дѳахьош царца цьхана хургѳа. Оаха баркал оал говзанчашта, уж иштта болх дѳабахьа кийча хиларах, тха хІара бѳухотешаш ва ший кхоане сийрда хиларах», – аьлар «Даьхен лорабой» ганза филиала кулгалхочо Оздой Муслима.

Бокъоний наькъашка гюлла

2026-гIа шу доладелча денз, шоай балхаца карагIдаьннарех дийцар мехкарча УФАСа болхлоша

Гаьгенаькъан Марина

Гьаьдало оттаяьча бокъонашка, лоархIамедарашка хьежжа; республикерча моттигий балхага хьожаш хилар УФАСа къахьегамхой.

Белгалгьаь латта бокъонаш ца лархIар

БоагIаца боараме болх дIацабахьара духьала, гIулакх хьадиьллар 2026-ча шерарча хана. Палатло гойта моттиг – ПАО «Кьилбаседа Кавказа Рос-сеташ» «Ингушэнегро» филиал). Токаца эшаш бола гIирс оттабаьб цар вахархочунга цхьаккха хIама ца хоатташ, цу гIа хьатеха хиннад 446 106, 44 кхоачаш ахча. Из да 1-ча оагIон 1-ча даькъа 10-гIа статья толхьяр. Яхь (конкуренци) лелаярах дола Закон лорадаьдац.

Регионера цу оагIонцара хIама лорадар

УФАСа дикка къахьийгад мехкарча цхьаццц болх дIахьоча моттигашта гIехьа гIалаташ, кхоачамбоацараш нийслургдаоцаш. Наьсарен кхален администрацера реклама йоаржаеца улгашкарча балха гIагIолла де дезараш хьалхадоахаш 24 моттиг хилар. (8-гIа оагIув, 1-ча даькъа 15-гIа ст. Ший хIама лорадарах йола бокъо). Белгалде деза, 2025-ча шерарча хана, паччахьалкхен доалахьарча хIаман гIагIолла пхе тайпара кхоачамбоацараш теркалдаьлга. Царна гIагIолла хьадиьлла, тохам дIахьош гIулакхаш а хиннад. Иштта УФАСа болхлоша аргIанара, аргIанца боаца болх дIахьош тохам бир мехкарча лаьттан доазоний, доалахьарча хIамай гIулакхех йолча министерстве, иштта «Атлас» ГУРе. Шоай гIулакх боагIаца боараме дIацадахьарах шин оагIонца гIалатбаьлар уж. Царех цхьа

гIулакх наха шоай базарца кьоастаяь йола белгало увттаеш басар дехкача бизнесменаца дувзадена дар. Из хIама леладеш хиннача цо хIама эцараш тувлбаьб из басар хьадаьр бокъонцахьа малагIа моттиг я ца хайташ. (14.2 ст).

Рекламах йола бокъо лораяра гIахьожам лоаттабар

Рекламацара Федеральни бокъо толхаярах долча шин гIулакх духьала болх дIабихьар 2026-ча шера. Цхьа гIулакх хьадиьллар хьалайна латта декхар ахчах тIера дIадоакхаргда, яхаш, реклама еш хиннача бизнесмена духьала. «ТIера дIадаккха хьай декхар. Федеральни бокъонга - 127 диллача хьо из де йиш йолаш ва» яха реклама духьала нах гIаозаш мара яц, хIана аьлча, сага ший фу де деза ховргдолаш деррига чулаьца, дикка доаржадеш хила еза лертIа еш йола реклама. Рекламах йола бокъо йохаеш да из гIулакх 7-ча даькъа 5-ча ст. диллача. ШоллагIа гIулакх хьадиьллад VPN йоаржаеш реклама яьча блогера духьала, хIана аьлча царцара

болх Российски Федераци бокъонга гIолла соцабаь ба. Рекламах йолча бокъон 10.8-ча даькъа 5-гIа ст. гIолла бехктокхаме озаш да из. 2025-ча шерарча хана «Электрон официальный дистрибьютер TDM ELECTRIC. Лучший кабель по лучшим ценам» яха баннер хьалтехаца сага духьала гIулакх хьадиьлла, нийсденна кхоачамбоацараш юстардаха, аьнна, гIадиьллар УФАСо.

Контрактний оагIонах (№44-ФЗ) бола Паччахьалкхен гIахьожам

Контрактний оагIонца дувзаденаца гIулакхех нах леткьаш хинна 13 моттиг тохкаш, болх дIахьош хилар 2026-ча шера. Царех 9 бокъо йолаш хилар, 4 моттиг – бокъо йоацаш. Ий тайпара хIама хьачуийцаца балхацара 27 кхоачамбоацар теркалдир. Иштта цхьаццц хIама эцаш хиннача балха гIулакх тохкаш 6 аргIанара боаца тохкам дIабихьар мехка. Цу оагIонцара бокъо йохаеш дола 7 тайпара кхоачамбоацараш теркалдир УФАСа. 2025-ча шерарча хана, нах леткьа

хиннача 7 оагIонга гIолла болх дIахьош хилар мехка, царех 4 моттиг бокъо йолаш хиннилга белгалдир, 6 моттиг кхоачамбоацараш долаш яр. 12 тайпара аргIанара доаца тохкамаш дIадихьар, 69 кхоачамбоацар гучадоаккхаш.

Контрактни гIулакха керттера кхоачамбоацараш

Цу оагIонцарча балхаца эггара дукхагIа нийслуш дола кхоачамбоацараш мехкал арахьарча моттигашкара хIама хьачуьцаца нийслуш да. Цу оагIонцарча бокъон 14-ча ст. гIолла. 2026-гIа шу доладелча денз, 126843 сома административни оагIонца бехктокхаме озаш 30 гIулакх кьоастадаьд УФАСа болхлоша. 2025-гIа шу доладенаца хана, 2 030 000 сома бехктокхаме озаш, 57 гIулакх кьоастадаьд цу оагIонца. Белгалде деза, 2026-гIа шу доладелча денз, вай мехкарча УФАСа къахьегамхоша дIабихьар боккха, лоархIаме болх болга. Цунга гIолла вай кхетаду, цар керттера декхар мехка боагIаца боараме бокъонаш лархIийтарца дувзадена долга.

Мехкара 13 лаьттан даькъа муниципальни доалахьа дерзадир

Султиганаькъан Йоакьап

Наьсарен кхален прокуратуро чубеннача лоткъамах болх дIабихьа, Эккажкьонгий-Юртара бокъо йоацаш дIалаьца 13 лаьттан доазув мукьадаьккхар. Из хоам «Сердалога» бир Гьаьдала болхлоша.

«ДIабихьаца тохкамо гучадаьккхачох, Эккажкьонгий-Юртарча администрате 2014-ча шергара 2018-ча шерга кхаччалца йолча хана, цхьаккха бокъо йоацаш, харцахьа каьхаташ увттадеш, бахархошта лаьтташ дIатийннад. Хьатийнаца каьхаташка гIолла лаьттан доазош шоай доалахьа дерзадаьд бахархоша», – дийцар мехкарча Прокуратуре.

Иштта белгалду, лаьтташ дIа-хьа кьоастадаь цахиларах, уж наха дIадекьа йиш йолаш Наьсарен кхален администрати мара ца хиннилга.

Наьсарен кхален прокурора искага гIолла болх дIабихьа, 6 миллион мах бола 13 лаьттан доазув, бокъо йоацаш дIа-хьа дийкьачара, юха Гьаьдала доалахьа дерзадир.

Наьсаре дIахьош ба, кагирхошта вахара бокъонаш йовзийтара болх

Гаьгенаькъан Марина

ПалгIай Республикан кагирхой гIулакхех йолча Комитето болх дIахьош ба, вахара бокъоний оагIув кагирхошта йовзийташ. Укх деношка, «Закон, эхь: хьа кхерамзлен доазув» яха цIи йолаш кхетаче дIайихьар ИТхаб колледже (вай заман технологеш Йоаю моттиг).

«Дешархошта экстремизма, наркомане ийрча хьал довзийташ, къамаьл дир дешара моттига викалаша. Цига дийцар чоалхане къамаьл. Цунна чудоагIаш дар республикан студенташта хьалхашка дукхагIа нийслуш дола хаттараш. Цига хьа

хам беш хиннарашта дукхагIа дагадаьллар дар, вахара унзара хьал кхувш йоагIаца гIехьен юкье даржаш хилар. Кертте оттадаь хаттар дар, царех хIаравар шоай вахара хьалхашка бехктокхаме хилар. Иштта дийцар цу зуламах хьадоала во гIехьенгара гIехьенга а кхоачаш гаьнадоалаш хилар, цо саг хIалаквеш хилар», – аьлар кагирхой Комитете.

Колледжа кулгалхочо Хутенаькъан Адама яхачох, из кхетаче дIаьхьарах кагирхой таро хилар юридически лоархIаме хоам бовза, иштта хIара денна республика дегIайоалаеш къахьегаш хьабоагIаца наьха цох йола уйла йовза.

Лаьжгера ДК дакъа лоацаш да республикан экологе бетта юкье

Газданаькъан Ахьмад

ГалгIай мехка «Экологе хьал тоадар» яхача къаман проекта чубоагIаш, республикан юкъара экологе бутт дIаболабелар. Доазонаш цIендеш, боккха болх дIахьоргба, бекарга бетта 4-ча денгара 25-ча денга кхаччалца. ЖIайрахьа кхален культуран цIен болхлой хьалхарчарца цу гIулакха кийчбелар.

«Ер шу, вай мехка экологе Шу да аьнна хьакхайкадаь да. Латташ йолаха догIаш делхаш, хувцамаш долаш хилар чу а лоацаш, оаха цхьа ди хьалха дIаболабир из болх. ДК кулгалхочо Хутенаькъан Iамархана кулгал деш, боккха кийчон болх дIабихьар. Моттиг ший тайпарча айеннача уллаш хилар бахьан долаш, оаха хьалххе а уйла йир баьццара доазув кийчдара. ДикагIа йола гаьнаш ийцар дIайогIа, иштта Iаьржа лаьтта дера», - аьлар «Сердало» газетага культуран-салоIама урхаллене.

Керттера балхаш дIадихьар «Коталон Беш» оалача даькъ тIа, из я цу лоаман юрта дагалоаттама моттиг. Цар дIаегIар керда гаьнаш, шердир баьццара доазув, дIадахача шерара буц дIахьекхар, гаьнашта кIир техар, иштта гIашлой наькъаш цIендир. «Экологи дIайолалу вайгара, вай болх беш долча моттигашкара», - аьлар Хутенаькъан Iамархана.

Лаьжгерча культуран цIенна уж белхий бар, хьалха дIаболабаь боккха болх дIахо дIабахьар дар. Укхаза цу тайпара балхаш дукха даьд, уж а хетадаь дар экологе шера.

Дика вIашагIбелла болх дIабахьарах, «Коталон Беш» яха доазув хувцаделар, из кхы а хозагIа хилар. Белхий бара бутт дIахо дIахьош ба, цу тайпара гIулакхаш укх бIаьсти кхы а дукха дергда.

«Вайна маганзар юстара диса»

ГалгIайчен Халкъа фронта кулгалхочо - селашта гуманитарни новкъостал дахьийтарах

Газданаькъан Ахьмад

ГалгIайчен Халкъа фронта исполкома кулгалхочо Тенканаькъан Башира гуманитарни новкъостал дихьар хиво зе даьча Селий мехка. Цунца цхьана вошал долча республике бахар «Россе тIема гIулакха ветеранаш» яхача Юкьарлон моттигерча отделене викалаш. Цар новкъа хьалхара моттиг яр Махачкалера новкъостала лаьрхIа хинна керттера майда, из йоаржайир МЧСа цхьан даькъ тIа. Укхаза Тенканаькъан Башира, цунца хиннарий вIашагIхетар хилар шахьара кулгалхошца, Селий мехка кулгалхочунца Меликов Сергея викалашца.

- Тхо даьхкад халача хана тхоай вошал дола къам хьаллаца. ХIанз керттердар - сиха а ший доагIаца дIакхоачаш а новкъостал дар. Тха бувзам ба моттигерча штабашца, хIара сагага из новкъостал дIакхачара бола бувзам лелабу», - аьлар Тенканаькъан Башира «Сердало» ше интервью луш. - Хой шоана, бIаргашта хьалхашка отташ дар - из шоайла хьаллоацаш хилар да, - йоах тхоца къамаьл дечо. - Тайп-тайпарча моттигашкара нах, лоIамхой, лакха балха говзал йола кIалхарбоахараш... Уж берригаш, цхьа тоаба хинна, совлен дош доацаш болх беш ба. Цар ду юкъара гIулакх: Iойоассаеш, дIа-юа хьожаяеш, кIалвисар хьаллоацаш.

- Моттигерча Iаьдалца къамаьл хиларий шун? Мишга хет царна из хьал?

- Хилар. Тха вIашагIхетар

хилар Селий мехка Кулгалхочун гIончаца. Тхо дика тIаййцар, баркал аьлар, оаха дихьача новкъосталах. Эггара лоархIамегIдар - цар тхо, кхы ца гоадеш, даха дезача дIахьожадир. Тхога аьлар столице мухь Iобаккха безац, из дIахо дIабахьа беза - Хасавюрта кхале. Къаьстта цига хиннад дукхагIа дола зе, цига эшаш да дукхагIа новкъостал. Тхо бувзаме даьлар кхален кулгалхочунца, цо из иштта хилар чIоагIдир: «Тхо хьеж шуга».

- Махачкале вай кхыбола мехкахой бар йоахий?

- Из чIоагIа дика хIама дар. Цига, МЧСа даькъ тIа, тхона нийсбелар ГалгIайчера вай кагий нах. Уж бар, Шолжа-Шахьара Церца къовсам лоаттабара колледжа студенташ, хьехархо. Уж цига хьалхарча дийнахьа денз бар. Кхы из кхайка а

ца деш, уж сиха вIашагIкхийтта дIабахар вежарашта новкъостал деш. Из бокьонца дола денал да. Уж цига гIулакхах боакхаш бIаргабайча, тхо геттара гIаддахар, дIахо Хасавюрта дIадахар тхо.

- Мишга вIашагIбеллабар Хасавюрта из болх? Мичахьа дIадахьийтар новкъостал?

- Тхо дIакхьар кхален администратце, цига складе мухь Iобаккхар. Кхален кулгалхочо тхона хьалхадьккхар деш. Из болх дика вIашагIбеллабар. Iуйрийна склад хьалйиза яр, сайрийна из яьсса яр.

Хатар хиннача юрташкара викалаш хьа а баькхе, из мухь тIа а бетте дIаболх, цIеннах чютташ новкъостал ду хатар хиннача наха. Машинаш цаI, шоллагIчун тIехьа хьаухаш яр, новкъостал соцаш дацар. Цо тешал ду, нах шоай хатарца

цхьаь буташ цахилара.

ГалгIайче хьалхара яр цига новкъостал дахьийтар, бакьда цу тIехьа из чакхдоалаш дац. Оаха дийцар Хасавюрта кулгалхошца даим бувзаме хургда, аьнна. ДIахо эттача хьалага хьежжа новкъостал а лоаттадергда, из гIулакх аттача даллаца. Иштта моттиг нийсбелча кхетаду, шоайла хьаллацар боарам боацаш долга.

Укх наькъа а, ГалгIайчен президентски болама хьинардара хьагойтар Кавказ барт, цхьоагIо йолаш хилар. ГалгIайче, Селий мохк даим хиннаб халача хана шоайла наькъаболаш, цхьа дезал санна отташ. Цун масалаш кIезига дац. ГалгIай къаманна цIаккха а дицлургдац, 1992 шера гурахьа, Пригородни кхалера беаца гIалгIашта цигарча лораша даь новкъостал.

ГалгIайчера Селий мехка дIабахьийтар гуманитарни мухь

Султиганаькъан Йоакьап

ГалгIайчера гуманитарни новкъостал дахьийтар Селий мехкарча Хасавюрта кхале, хиво зе даьча наха лаьрхIа, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГIР Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

«МЧСа болхлоша новкъостал дир, из мухь дIахьош. ГалгIай Республикан цIерца къовсам лоаттабеча гIулакха болхлоша, ГIР гIолла йолча Россе МЧС Керттерча урхаллен болхлошца цхьана, дика дIабихьар Хасавюртовски кхаленна новкъостал дара болх, - аьлар хоамо.

Из новкъостал лаьрхIа да, доккха хий дена, цIенош а долахьардар а дайна бисача наха.

Чоалхане хьал этта хатар хиннача кхале, хьалхарча арIагIа эшаш бола гIирс тIаболаш йоккха ший автомобиль яхийтар. Молаш дола хий 50 тонн дар цу юкье.

Лаяца боаккача наьха бокьонаш

Магасе дайихьар юкьарлон тлахьожам лоаттабераш
Юмабеш йола семинар

Газданаькъан Ахьмад

Палгъайчен столице республикан Юкьарлон палатан даькъ тІа, Юмабеш йола семинар дайихьар. Цига дийцар, лаяца боаккача наха тІехьаьжара йола бокьонаш лораеча, юкьарлон тлахьожам лоаттабеча кхела балхадара хаттараш. Из кхетаче вІашагІеллар, Палгъайчен сага бокьонах волча викала Цечой Ибрахима могадарах.

«Вай декхар да юкьарлон тлахьожам лоаттабара болх; пайда а эцаш, дика тоабеш; дІабахьа. ХІара ОНК доакъашхочун тІехьа латт сага бокьонаш лораяр, цар нахаца хила безача беса хилар. Со тешаш ва, тахан вай Юмадаьр бокьонаш лораяра тІехьа дахаш хургда», - аьлар керттерча Палгъайчен бокьонаш лораяра викала, ше семинар хьаеллаш.

Семинар дІахьош хилара баьхан дар профессионални балха говзал лакхьар, лаяца боаккача наьха цу моттигера хьалаш миштад хьожаш болх лелабар.

Дикал йола тлахьожам цига лоаттабар лоархІаме да, наьха бокьонаш лораяра, кхоачамбоацараш юкьецадалийтара.

Юмавара программа кийчъярараш, балха тІа чакхъяькхараш а ба Москверча О. Е. Кутафина цІерагІча паччахьалкхен юридически университета сага бокьонех йолча Илман дешара центра хьалхале лелаю кхелай. Семинар дІахьош хиннараша хоадам болаш кьоастайир ОНК керттера бокьонаш, нах лаяца боаккача моттигашка тлахьожам лоаттабар, бокьонаш лораеча Іаьдалца, администрацеца, урхалленашца айхха бувзам лелабар; иштта халкъаш-

та юкьера, российский боарамах латта лаяца боаккача наьха бокьонаш лораяр. Дешаро таро елар Палгъайчен тлахьожам кхело Юкьарлон доакъашхошта ха дезаш дар цигара хьаэца, федеральни кхелахошта балха говзал екьа. Цу тайпара, сага бокьонех волча викала института, мехка хьалхале лелаеча Илман центро шоайла бувзам лоаттабеш болх дІахьош хиларо таро лу республикан сага бокьо лораяра болх чІоагІбе, тоабе.

«Сага бокьонех волча Илман-дешара центра кулгалхочо, юридически Илмай доктора, профессора Дудко Игоря довзийтар юкьарлон тлахьожам кхела балха керттердараш», - аьлар «Сердало» газетага ПР УПЧ хоамий-аналитически даькъ тІа. Административни бокьон, гулакха кафедра доцента, юридически Илмай кандидата Сабаева Светланас йовзийтар чурча гулакхий нах лаяца боаккача моттигашка ОНК балха оагІув. Кримнологе, уголовни-кхоачаш-

дара бокьон кафедра доцента, юридически Илмай кандидата дийцар, уголовни-кхоачашдара балха юкьарлон тлахьожам лоаттабарах лаяца.

Семинара болх шаьрбара оагІонна чудагІаш дар, лектораша кулгал а деш, балха оагІонаш кьоастаяр; цига доакъашхоша техкар, нах лаяца боаккача моттигашка тлахьожам болх дІахьош, шоашта хьалхашка нийслу кхоачамбоацараш. Программа дІахьош, уж бахар Палгъай Республикан Шолжа-Шаьхарерча Россе ОФСИН №1 йолча тоавалара центре, цига доакъашхошта дайзар лаяца боаккача наха хьакхелла цигара хьалаш».

Кхетачен чаккхе еш, Цечой Ибрахима Москверча О.Е. Кутафина цІерагІча юридически университета Илман-дешара центра кулгалхочта дег тІара баркал аьлар. Цо иштта баркал аьлар из болх дика вІашагІелларашта, мехка хьалхале лелаеча бокьоний викалшара балха говзал

хьаэца дика таро хиларах.

«ОНК Института керттера теркам бу паччахьалкхенна, иштта лаяца боаккача наха юкье бувзам хилара, - белгалдир Палгъайчен сага бокьонех волча викала. - Кьаьстта юкьарлон тлахьожам хиларо таро лу из болх кьаьгга дІабахьа, нах болча моттигашка цар бокьо лораяр».

Юкьарлон тлахьожам кхела кулгалхочо Мартазанаькъан Тимура, иштта мехка ОНК доакъашхоша шоаш «Сердало» газета интервью луш белгалдир, мехка йоккхагІа йолча юридически вузаца бувзам лелабар - из Палгъайчен бокьонаш лораяра юкьарло дегІаяра лоархІаме гІа ба, цо хьакхолл республике ОНК балха эша чІоагІа кІийле.

Пайда эцаш а цига дакъа лоацаш а хилар мехка Юкьарлон палатан кулгалхо Іамарханаькъан Лейла, прокуратура, МВД, иштта Палгъай Республике гІолла йолча Россе ОФСИН викалш, сага бокьонех волча викала аппарата болхлой.

УнахцІенон бархІ оагІонца керда хувцамаш хургда мехка

Султиганаькъан Йоакьап

2026-ча шера «ДІаьха, паргІата вахар» яхача кьаман проектага гІолла тайп-тайпара хувцамаш де лерхІ вай мехка. Из хоам «Сердалога» бир унахцІенон гІулакхех йолча министерствос.

«БархІ моттиг чулоацаш хургья из проект: пхе оагІонца эшаш дола ахча дІаьхожадаьд, кхьаь оагІонцара болх вІашагІболлача, болхлой хоржача проекташка гІолла дІаьхоргба.

Укх шера унахцІенон оагІонцара хьал тоаде 421 миллион сом ахча дІадохийтаргда, дукхагІа дола рузкьа - федеральни оагІонгара.

Поликлиникаш, дарбанчеш тоаеш, цига эшаш бола кхоачам эцаш, дега лазар долча, диабет, вирусни гепатит С дегІаца дарий гІулакха дІадахийта лерхІ из ахча», - йоах тхогарча хоам. Иштта мехкарча дарбанчешка кизга увттаду гІирсаш, МРТ, маммографаш эцаргья.

«Президента Путин Владимира чІоагІонца, йоаржаш йолча кьаман проекташка гІолла, докхий хувцамаш де аьттув боал мехка», - йоах тхогарча хоам.

Кьаьстта йоккха терко ю лораша диабет, гепатит С дегІаца долча берашта, цар хьал ма хулла аттачхьа даккхара.

Лазараш ца даржийтара тІехьа болх лоаттабаро, ханнахьа нахага хьожаш, уж чакхбоахаш хиларо, бахархошта аттагІа хургдолча тайпара из дІадахьаро унахцІенон оагІонца дувзанденнараш меттадоаладергда.

Илдарха-ГІалий тІарча КДН кхетаче 10 гІулакх техкар

Гаьгенаькъан Марина

Илдарха-ГІалий тІарча мэре 18 шерга кхачанза болчарца дувзанденна 10 гІулакх тохкаш болх дІабихьар. Из хоам «Сердалога» бир мэре зарбан болх лелабеча МутаІаланаькъан Мадинас.

«Кхетаче гулбелар шаьхара даь гІонча вола Йовлой Тимур, Іаьдала болхлой, иштта кхьбараш а. 18 шерга

кхачанзачарна боагІача боараме тлахьожам, терко лоаттаеш боацарий гІулакхех дийцар цига. Дий бера гІулакхех гІод техар, ворхІ бера даьшца-ноаношца кьамаль дир, де дезар хьалхадоккхаш, цьа бер дІахо тлахьожам лоаттабергболаш дІаяздир. 18 шерга кхачанзачар бокьонаш лораяра, царна хьехам лоаттабара тІехьа ледара хилар харцхьа доалаш хІама долга белгалдир кхетаче.

ЛоархIамеча
гIулакхашка
кийчо еш ба
Наьсарен кхале

Султиганькъан Йоакъап

Наьсарен кхален администраце культуран, спорта оагIонцарча кхетаченашка кийчо еш ба. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«Кхетаче дийцар халкъа иллек, халхарах йола фестивалъ, «Вахарга баьккха 10 000 гIа» яха боккха болам дIабахьарах», - йоах тхога бенача хоамо.

Къаьстта йоккха терко еш дийцар «Вахарга баьккха 10 000 гIа» яхача оагIонца дIабахьа безача балхах. Унахциена вахар хьаллацара тIехьа бахархой тIаозаш дола лоархIаме гIулакх да из.

Миллионаш нах ба тахан мехка из гIулакх доаржадеш хьабоагIаш, Наьсарен кхален бахархой администраце хьалхе къоастаяча моттигашка гIолла гобоккхаш хургба.

Иштта йоккха кийчо е езаш ба мехка къаман фестивалага а. Кхетаче белгалдир, малагIча оагIоно фу болх дIахьоргба, эггара хьалхагIа кхоачашде дезараш малагIаш да.

ГIалгIайчен
лоамашка
хьежар Даьла
(Долте) яха
элгац-селинг
малагIча
хьале да

ГIаьзданаькъан Ахьмад

ЖIайрахьа-Ахабоарзен пачахьалкхен историко-архитектурни, Iалама музея-заповедника кулгалхочо Сампенаькъан Ахьмадхана дIабихьар ГIалгIайчен юкьерча бIаьшерений белгалло хинна латта Даьла (Долте) яха элгац-селинг тахкара болх. Из да эггара хозагIча моттиге, Кхарт яхача юрта 200 метр гIибухен оагIорахьа, лакхача гув тIа. Из моттиг, биь са болча гIишлон моттигерча лоаман архитектурах тара а йолаш, ши оагIув болаш тхов тилла я.

«Цига хьожаш хилар из сийленг малагIча хьале да. Цу тайпара балхаш дIадахьар лоархIаме да, дIахо меттаоттадара балхаш дергдолаш», - аьлар «Сердало» газетага музей-заповеднике.

Даьла (Долте) лорадар - из гIалгIай лоамашка чIоагIдаь латта дийна Iалам, гIалгIай къаман культуран дIоагIа лорадар да.

Мехкарча хозача курорте салаIа безам бараш тIаэцаш, наIараш дIайийллар

Султиганькъан Йоакъап

«Iарамхи» курорт салаIа безам бараш тIаэца кийча я, ший наIараш царна духьала шерра дIайийлла. Из хоам «Сердалога» мехкарча кабминера бера.

«Лоамашта юкье уллача боккьал башха йолча курорте ший дега ма хетта салаIа йиш йолаш хургва цига кхьар. Говраца гобаккха, квадроцикл хехка, гIалай юрташка гIолла экскурси е аьттув хургба наьха. Иштта цига я наьк де моттиг, акхан

ийисача соалозашца хехкабала моттиг, SPA, дегIа могошалла пайда беш йола цхьацца программаш», - дийцар тха газетага.

БIаьстан хана къаьстта хоза хул цу моттигашка: Iан бетташка тхьайса илла беркате Iалам сомадоал, гобаккха бIарго хьа ма лоацца хоза моттигаш я, тайп-тайпарча оалхазарий зовне ашараш я.

Лоаман моттигашка салоIаш яьккха ха атта йицлуш хилац, цхьаккха хIама кхоачаргдац аьнна хет цигарча цIенача фега.

«Кхетам балара керда духлохам» яхача кхетаче, дакъа лоацаш хилар вай республика

Гаьгенаькъан Марина

«Кхетам балара керда духлохам» яхача Пятигорске дIайихьача федеральни кхетаче дакъа лоацаш хилар вай мехкара викалаш. Из хоам «Сердалога» бир «Бералла

наькъаш» яхача проекта доакъашхочо Коазой Миланас.

«Ишколай кулгалхой гIончашта, «Бералла наькъаш» яхача проекта муниципальни болх дIахьорашта, иштта берий даьшта, ноаношта дикка

пайда беш, кхьича моттигашкарча цу оагIонцарча къахьегамхошцара бувзам чIоагIбеш хилар из болх. Проектца кхоачашде дезараш белгалдир гулбеннараша.

Иштта лекцеш йийшар, дIахойодача хана де деза-

рашта юкьерча кертерчарех хьоахадир», - йоах тхога бенача хоамо. «Хьехамчашта шой балхаца, иштта грантови яхьашка дакъа лоацаш наькдаргдола дукха хIама дайзар цига», - белгалдир доакъашхоша.

БIаьстен ханарча гота балхех дийцар юртбоахама министерстве

Султиганькъан Йоакъап

Юртбоахама гIулакхех йолча министерстве, бIаьстан хана кхоачашде дезача гIулакхех дувцаш кхетаче дIайихьар. Из хоам «Сердалога» бера цу моттигера.

«БIаьстан хана де дезараш белгалдир цига. ДIадувш дола ялат, царна тохаш йола молхаш, иштта цу оагIонцара машинаш кийча хила еза болх дIаболабе.

Эггара хьалхарча мугIаре латт коартол, иштта цу

оагIонцара хьасаш а», - йоах тхога бенача хоамо.

Кхетаче дийцар йоалаца-

ра декхар дIадаларах, аренда, лизингах. Юртбоахама оагIонцара гIулакхаш

боагIача боараме хургдолаш, теркалде дезараш белгалдир гулбеннараша.

Ценача накъ тла баьнарараш

Алхастерча хужаренах даьннача беркатах

Аллахлагара къахетами моаршои хилда цунна, Даьла Элчас аьннад: «Шух дикагIвар ва, шийна КъорIа Юма а даь, кычарна из дIахыйхар». КъорIеи суннати, саг бусалба хинначул тIехьагIа, цун керте латташ дола ши хIама да. Ший ди Юмабе а, из кычарна дIахьалхабаккха а цIа моттиг еза бусалба сага. Иштатчарех я ислам кердадоаккхаш, из Юмадеш йола хужаренаш. Даьла къахетамца, ГIалгIай мехка йолаш я наха дагахьа КъорIа Юмадеш а, бусалба Илма Юмадеш а, шоашта пайда эцаш а йола хужаренаш.

Шоаш исламаца им диллача денз, цига деша багIаш, шоай дин Юмадеш, нах хиннаб ГIалгIашта юкье. Ха геттара хала, унзара, кхераме латтача хана а; шоай дегаш Даьла динах хетта хиннаб ГIалгIай мехкара бусалба нах. Шоай дешар долча хана чухьа, хьадоагIашчудолхаш дийнахьа дешаш а, бийсаш йоахаш ден-бус дешаш а бераш хиннад дилла. Бийсаш йоахаш дола бераш хужаре е цун гаьна доацаш хьалъетгача ГIишлон чу Iеш хиннад. ЦIхьайолча хужаренашка, аргIа а елле, наха царна напагIа лоттадеш хиннад. Хужаренаш дукхагIча даькье е маьждига чухьнахьа хиннай; е маьждига юхе, цу ГIулакха ГIишло а егIе, хьаеш хиннай.

Тахан сона ювца лов Алхасте ячача юртара «Нийса никъ» - «Аль-ХIуда» яха йоккха хужаре. Юртара рузбан маьждиг а из хужаре а вIаший юххе да. Шийна дешачоа а ший Далла ГIулакх дечоа а боккха аьттув

ба из. Лабтгах доаллар а долаш, дий ГIат долаш, йоккха хужаре я из. Таханарча дийнахьа цига деша багIа муталаламаш кховзткьа ши саг ва. Царна хьехаш а, царга дешийташ а итт хьехархо ва. Къуръан Юмадарал совгIа, хужаре берашта Iарбий мотт, ГIалгIай мотт, эрсий мотт, математика, хоза ГIулакх хьех. Иштта берашта низа-оамала даькье къахьега а шоай дегI мукьадаккха а из хужаре мел я цIа ГIат дола спортзал я укхаза. Бийсаш йоахаш дешарел совгIа, дийнахьа хьа а ухаш, чуухаш дешаш бераш а да укхаза. Къаьстта шоай моттиг а йолаш, дийнахьа хьа а ухаш, сайрийна чуухаш кхалнах а ба укхаза деша багIаш. Царна хьехаш кхалсаг я. Из деррига ГIулакх ший метта латтаргдолаш, берашка хьожаш а, дешийташ а, доал деш а виь хьехамча ва. Берашта а хьехархошта а даахIама кийчдеш, хувцалуш йиь болхло я. Иштта хужаре эшаш дола хIама хьагIадахьаш, хьожаш цIа болхло я. Цу массадолча хIаман доал деш, хьожаш хужарен кулгалхо а ва. Хужаре ше хьайийлла ши шу мара деце а, таханарча дийнахьа дийша арабаьнна хьафизаш (дагахьа КъорIа ховраш) хинна кIаьнкаш ба дешархошта юкье.

«Ши шу даьннад ер хужаре хьайийлла. Таханарча дийнахьа кховзткьа ши бер да, укх чу деша дагIаш. Ер хужаре хьайийллача денз, укх чур дийша арабаьнна, деррига КъорIа дагахьа Юмадаь хиларах дола тешал хьайица, вурийтта саг ва. Дийша баьнначарех дукхагIбараш, дIахо шоашта Илмангахьа совбовлар

духьа, арахьа дIабахьаб. Тхоай тар ма лу, КъорIа Юмадаргахьа а кхы дIахо долча дешаргахьа а берашта дикагIа хургбола хьехархой вIашагIтехаб оаха укхаза. Египте деша а ваьгIа, цIихезача КъорIа харах болча Iалама нахагара тешал хьа а ийца, саг ва КъорIан балха керте латташ вола Юахарганакъан Муслим», - йоах хужарен кулгалхочо Алхастерча имама Iарчакханаькъан Закречун ИбрахIима.

ЦIа ха яр вайна бусалба ди лелабарал совгIа, ше бусалба волга сага дIахайта ца вухьаш. Уж ханаш, Даьла къахетамца, дIаяьннай. Тахан масаныхьа паргIато яьржай. Цудухьа, ха йолаш, шоай дезалга дешийта деза наха, уж харцахарча новкьа баргбоацаш. Аллахлагара къахетами моаршои хилда цунна, Пайхамара аьннад: «Хьай новкьоста дин тIехьа хургва хьо». Хьай новкьосто леладер леладеш хургва хьо яхилга да из. Цудухьа ший дезалхо харцача, воча, бIехача нахах дIа а ца веттаволийташ; ший Даьла малав а, Даьла Элчан никъ малагIа ба а (КъорIеи суннати) царна ховргдолаш, уж дин тIехьа хьалкхебар даьи наьнеи хьакъ да. Шоаш малаш ба а, шоай фу леладе деза а, фу дита деза а ховргда царна, нагахьа санна дин тIехьа болча нахаца хьоашал долаш уж хуле.

Укхаза дийша арабаьннача дешархоех цIабабараш, арахьа деша дIабахарал совгIа, шоаех дика хьехархой а хинна, ГIалгIай Мехкарча кхыча хужаренашка хьехаш ба.

«Дагахьа КъорIа Юмадаь хи-

ларах дола тешал дIаийцачул тIехьагIа, вай мехкарча кхыча хужаренашка хьехаш ба вай хинна муталаламаш. ЦаI, оаха дIа а ца вохийташ, укхаза соцаваь, тхо долча Алхасте хужаре хьехаш ва, ший Яндаре хьехаш ва, цаI Арште хьехаш ва. Вай мехкарча бусалба нахах Дала баь боккха къахетам а, вай мехка доккха беркат а да из», - белгалдир Закречун ИбрахIима.

Духьал цIхьан Алхастен хинна а ца Iеш, ГIалгIай мехка юкьара хужаре я «Нийса никъ» (Аль-ХIуда) яхар; хIана аьлча укхаза деша багIарех дукхагIбараш мехкарча бибеча юрташкара кIаьнкаш ба. Цунга хьежжа шиш болаш а лерхIама а да укхазара ГIулакх.

«ГIалгIай мехкарча юрташ-

кара бераш да укхаза дукхагIа деша дагIараш. Цул совгIа, Палистинера хьавена вай воша Мухьаммад а ва укхаза дешаш. Тхоашта могача тайпара берашка дешийта а царна хьехам дIабала а гIерташ, акхарца къахьегаш да тхо. Беррига АллахIа къахетам ба ер. Дала ший диках ма доахалда вай», - йоах Iарчакханаькъан ИбрахIима дIахо.

Ер хужаре хьайийллача денз, укх шин шера балха воаллаш, барайтта саг ва укх чу. Доккха хIама да, барайтта балха моттиг Iалашгьар яхар. Цу хужаре къахьегаш болча наха ловца боаккхаш аргда аз, Дала шоай ГIулакхашка совдоахалда шо.

Матенаькъан Илез

Эздел лорадераш

Магасерча ишколашка дийнлургда къаман Iадаташ, ГIулакхаш

ГIазданаькъан Ахмад

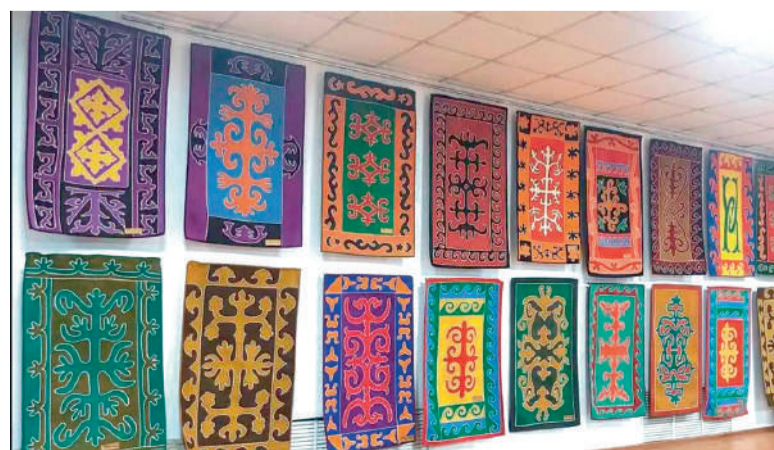
Шоаш дешача моттиге, къаман культураца, истореца дувзаденнарараш довза аьттув хургба Магасерча дешархой. «Эздел лорадераш» ячача проектага ГIолла бокьонца йола пхьоаллеш хьаелларгьа Магасерча пхе ишколе. Лакха начIал долча говзанчаша, пхьараша берашта довзийтаргда тхьоврарча хана вай даьша леладаь, цар шаьрдаь ГIулакхаш. Ферта кIувсаш (истингаш) хьаде, къаман барзкъаш тега, иштта дахчак, тIоарсках цIхьацца вахаре лелаеш йола хIамаш хьае Юмадергда бераш.

«Республике хьаллаца проект я из, 6,2 миллион совгIа ахча да цу ГIулакха хьакьоаस्ताдър, федеральни грантий яхьашка чуденна да

хIанз ГIулакх. ЦIхьацца говзал йовзийташ йола урокаш хинна Iац уж, къонача тIехьен аьттув ба тхьоврача хана денз, къаман культураца, истореца, Iадаташца лорадеш, доаккхал деш хьадахьаш долча хIамай лерхIам, кIоаргал йовза. Вай мехкара культуран оагIонцара ганз йIаьхий я, хIаьта из проект а иштта лоархIама, бер-

кате хургья къонача тIехьен вахаре. Белгалде деза иштта йола пхьоаллеш мехка геттара эшаш йолга, царга ГIолла дийндергда вай къаман исторелена лоархIамедараш, дицдалийта йиш йоацараш», - теркалдир ший Телеграм-оагIон тIа вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Iаьлас.

Къаьнара балхаш Юмадеш,

сабаре хилар, къаман культураца дувзаденнарараш доьвар мел лоархIама да кхетадергда бераша. Хила мег, цу пхьоаллешкара вай къаман цIи дIахозийтаргIйола боккхий говзанчаш арабоалаш а. ГIалгIай къаман культураца из лоархIама да тахан. ЦIхьацца говзал Юмае болабалалехь, шоай къаман овланцара, исторецара хIама довза деза берашта, тIаккха аттагIа хургда моллагIа хIама карадерзде. ГIалгIай къаман вахарера, Iадаташцара, оамалашцара хIамаш довзийташ бола боккха болх ба дIабахьа безар. Говзанча деш дола хIара догам, оттабеш бола тIадам ший кIоарга маIан долаш болга кхетадергда къонабараша. Царна довзаргда тхьоврача вахаре лорадаьраш, тахан кхийнарараша дIаходахьа дезараш.

Проект, вIалла шеко йоацаш, лоархIама, эшаш я! Бераша шоай кулгашца хьадаь кIувсаш, тIоарскаи дахчани хIамаш шоай моттиг йолаш, лораеш хургья. Ишколашкарча музейшка цу ГIулакха лаьрхIа хувцамаш хургда. Таханарча ханага хьежжа, тоаергья музейш, бераша шоаш къахьийга хьаь хIамаш бIаргаго аьттув хургболаш. Царех моллагIчун ала йиш хургья тIаккха майрра: «Со ва ер хьадаьр, сай къаман Iадаташ дIахохьош», - аьнна. Тахан вай массане кхетаду, из проект къонача тIехьен вахаре мел эшаш я. Дешархошта доккха совгIат да ала йиш я цох, хIана аьлча хIанзолца вIалла а довзаш ца хинна тамашийна ГIулакхаш карадерзде; дIахо доаржадеш, дIадахьа аьттув хургба цар.

Вай заман мукъама оаз

Ерригача Россе фестивале, ашарий тӀехъале гойташ я вай республика

ГӀазданаькъан Ахьмад

Ерригача Россе къамий ашарий гӀирсащарча говзала фестивал дӀахьош хилар Ставрополе. Цу кхетаче вай мохк дӀабовзийташ хилар «Лоаман оаз» яха ансамбль, кулгал деш хиннар яр культуран оагӀонцара цӀихеза болхло БайсахаровгӀар Мадина. МагӀалбикерча культуран ЦагӀара из тоаба, дукхача хана денз, йовзаш я начӀал хиларча.

Йоккхача яхъашка дакъа лоацаш хъабоагӀарех ба уж. Дукхача белгалбаьб уж цар балха лакха мах оттабеш. «Лоаман оаз» яхача ансамбля цига довзийтаргда вай къаман мукъамашцара гӀирсаш. ГӀалгӀай къаман культура массайолча моттигашка, йоккхача араьхарча яхъашка дикка дӀайвзийташ, лакха толамаш доахаш хъабоагӀа из тоаба. Къаман тхьоврача хана денз дола мукъамаш тахан цу фестивале дӀадовзийтаргда цо. «Сердало» газета интервью луш Республикерча къаман кхоллама Цен исбахӀален оагӀонцара кулгалло

йолча Абдурзаканаькъан Аьста белгалдир, из йоккха проект Россе даха къамаш цхьанкхетара Шера хетаяь йолга.

Кхетаче гуллургба Кьилбаседа Кавказера, Кьулбихьерча Россе моттигашкара говзанчаш. Къаьнара аьдагӀий чӀондарг, эрмалой тхьоврара дхола, эллиной фата, иштта кхьдолча къамий гӀирсаш довзаргда цига. Ставрополе дӀахьош йола ерригача Россе мехкий фестиваль лоархӀаме я, Россе культуран оагӀонга диллача. Дукха хӀама да фестивало чулаьбар. ХӀаранена боча я шоай къаман культура, истори.

Программан юкье эггара лоархӀамегӀа да аьнна белгалдаьд кхоллама лаборатореца дувзаденнараш. Артистий, тоабан кулгалхой аьттув ба къаман культуран сийг тӀехъа тӀабоагӀарашка дӀакхачийта, царна дукха хӀама довзийта. Паччахьалкхен культуран оагӀонцара политика тахан йоржаеш, цун хӀама тоадеш латт хӀара миинге.

Модератор, керттара тохкама болхло я цига Поленов Д.В. цӀерах долча Россе Паччахьалк-

хен Цен моттигашта юкьерча бувзамах йола говзанча Занина Елена. Цо кулгал деш тайп-тайпара хаттараш доашхаш, культуран оагӀонцара болх таханарча вахаре мишта хьаллаца, боаржабе беза ховргда доакъашшошта. Иштта шоаш лаьрхӀаца гӀулакхех, кхоллама оагӀонца дувзаденнарах дувдаргда гул-

беннараша.

Цу фестивалах къаман дагалоаттама институт ала йиш я тахан. Истори, культуран никь, тхьоврача хана денз хӀара моттиге лорадераш довзаргда цу лоархӀамеча, йоккхача кхетаче. Ставрополерча паччахьалкхен филармоне хьокхаргда дукхача наха дакъа лоацаш дола док-

кха концерт. Тайп-тайпарча мехкашкара кӀоарга начӀал дараш хургба шоай оаз йовзийташ, къамашта юкье барт, безам, бувзам хилар таханарча вахаре эггара лоархӀамегӀа дола гӀулакх, хозагӀа йола оамал йолга массанена дӀагойташ. ХӀаьта вай къаман культурах-м дувца, доаржаде дукха да.

Боккхача кхолламга юга наӀараш

Мехкарча ИЗО Паччахьалкхен музее, Ахтоланаькъан Аминай гойтаме дакъа лоацаш хилар къона эскархой

ГӀазданаькъан Ахьмад

Паччахьалкхен музее гулбенна хилар къона эскархой. Цига дӀахьош бар Ахтоланаькъан Аминай гойтам. Берий дог айдеш бар из болх, хӀана аьлча Амина ше а къонача эскара юкье хинна я. Лакха начӀал долча шоай йиший балхаш довза чам болаш дар бераш.

«Викалашта хьалхаваьнна хиннар вар МагӀалбикерча «Къонача эскара» штаба кулгалхочун гӀонча вола Хамченаякъан Хизар, иштта «МагӀалбик» яхача тоабан кулгал ду Дзейтанаькъан Залина, зарбан болх лелабу Гадаборшанаькъан Тимур. Къонача суртанхочун

дог-уйла, нигат довза аьттув баьлар къонача эскархой. Хьехамчаша белгалдир, Аминай толам мехкарча берригача къонача эскархоша доаккхал деш болга. «Къонача эскара» юкье Юмадаь хӀамаш, хъаййца оамалаш вахара наькъ тӀа накъадоалаш хул къонача тӀехьенна. «Къонача эскара» моттигерча оагӀон штаба хьалхалаттача Муружанаькъан Мухьамада, Даьхенцара безам совбаккхарах йола проекташ йоржаеш къахьегарах, грамота елар Аминайна. Белгалде деза, цу оагӀон 10 шу дузилга», - дийцар «Сердалога» ИЗО музее зарбан болх лелабераша.

Культуран оагӀонцара дуне дайзар къонача эскархошта, музее баькха. Цигарча болхло-

ша экскурси дӀайихьар царца, дукха хӀама цар къонача дегашта довзийташ. Илдарха-ГӀалий тӀа шоаш цу дийнахьа кхача чӀоагӀа раьза болаш бар уж. ХьалхагӀа ца дайза дукха хӀамаш дайра цар бӀаргашта. «Дуне - къонача суртанча бӀаргашта», аьнна, цӀи тиллача Ахтоланаькъан Аминай гойтамах тамаш еш дар бераш. Ший новкъосташта, хьехамчашта дийцар цо, болх мишта вӀашагӀбелла ба. ХӀара сурт ший маӀан долаш, гонахьарча вахарера цхьацца оагӀув бовзийташ дар. Гуш дар, ше мел кхеллар цо кӀоаргача безамца, кхолламца бувзам барашта юкье оалача тайпара, дегача кхелла долга. Дунен бесаш, суртанча дег хьал, хӀара сурта

истори довза йиш яр гойтаме. Берашта Аминас дийцар эггара хьалхара болх ше мишта вӀашагӀбеллар, цу гӀулакхаца чам чуболлар мишта хилар. Аминас белгалдир, духхьал начӀал хилар тоьам болаш доацилга, боккхача наькъ тӀа вала, ше дӀавовзийта безам бола саг хьинаре къахьегаш хила везилга. Дагалаттачунга кхача-м дукха низ эш, хӀаьта йаьха хержа гӀулакх дезаш, лоархӀаш хьо вале, низ а гучабоал.

Кхоллама вахаре ше мишта кхачай дувцаш дикка ха яккхар Аминас. ХӀара бера хьаьца масал долаш дар цо мел дийцар. ХӀаьта вай къаман ма лоархӀаме а да къона тӀехье начӀал долаш, дикаш доаржаде гӀерташ, пайдане дар хьаллоацаш хилар. Цхьацца долча бераша дийцар, Аминас гонахьарча вахарга, дуненга цӀаккха ца хиннача тайпара хьажийтар уж, нийсагӀа аьлча, хьалхагӀа вӀалла теркалдеш ца хинна хӀамаш боккха лоархӀам болаш долга гучадаьккхар цо цар къонача дегашта. Беркате кхетаче хилар цох! Гулбенна мел хиннараш чӀоагӀа раьза бар. Вахара боккха низ хӀетта бовза долаш мара доацача берий дегашта совгӀат хилар цу кхетаченах, хӀана аьлча хӀаранена хьаьца хӀама долаш моттиг яр из. Хеталу, ма тамашийна хоза а да-кх дуне гонахьа сийрда уйлаш, цӀена дегаш дола, Даьхенцара безам совбаккхара тӀехьа къа-

хьага ловш бола нах мел болча хана!

Селхан шоашта юкье лийнна йиш тахан боккхача толамга кхача, хьинаре къахьегалаьрхӀа йолга дайра царна. ДӀахойодача хана а, иштта къахьегаш, ше хержа хӀама дезаш, лоархӀаш йолаш, вай республикал араьхарча моттигашка дӀайовзийташ, дӀачакхьала даькъалайийцар цар Амина. Ший гойтама каталогаш елар Аминас новкъосташта музее цӀерах. Ишттача моттиге вай теркалдукх диканга кхача гӀертача сага гӀо дераш дукха хулилга, ше хъаййца никь безаро дикка гаьнавоаккхилга. Беркате, ирзае хилба Аминай боккха никь! Теша лов дӀахойодача хана кхы а боккхагӀа болча толамга из кхоачаргхиларах!

«Къаман хозал» яхача фестивале белгалбаьлар вай «Беркат» ансамбла доакъашхой

Газданаькъан Ахьмад

«Къаман хозал» яхача Халкъашта юкьерча тайп-тайпарча оагӀонех йолча фестивале дакъа лоацаш хилар вай мехкарча «Беркат» ансамбла доакъашхой. Шолжа-ГӀалий тӀа дӀахьош хиннача фестивале бахараш бар Галашкарча культуран ЦӀен ансамбла доакъашхой.

Геттара дукха адам гулденна хиннача фестивале массане терко тӀаозаш хилар культуран ЦӀен хьалха латгача Гулой Саце кулгал деш йола «Беркат» ансамбль. Хореограф волча Колой Ахьмада, фатан-

ча Хьулахой Акромата Юмабаьраша лакха говзал, начӀал гойтар дуккханешта юкье.

Вай мехкахоша цига хьекхар ши халхар – «Мехкарий халхар», «КӀудалцара халхар». Гуш дар, ансамбла доакъашхой цу гулакха дикка кийчо яь болга.

Кхелахоша лакха мах оттабеш, дӀагойтар «Беркато» ший гулакх. Хьалхара моттиг белгалъеш дола лоархӀаме Диплом делар «Берката».

Цо хьагойт, вай мехкара кхоллама оагӀонцара болх боагӀгача боараме дӀахьош болга, республике начӀал дола къонабараш дуккха хилар.

Книжкай ди дездар

ГӀалгӀайчен Къаман библиотеке дӀадоладелар Еригроссийски берий книжкай кӀира

Газданаькъан Ахьмад

Янданаькъан Жамалда церагӀча ГӀалгӀайчен Къаман библиотеке дӀадоладелар Еригроссийски берий книжкай кӀира. Дешара зале гулбелар цӀай дӀадахьа, Шолжерча №1 йолча ишкола цхьоалагӀча класса дешархой, шоай хьехархочунца Налганаькъан Аьсетаца. Цига керттера дар лоархӀаш вола хьаьш-журналист, поэт, берий йоазонхо Матенаькъан Илез вена хилар. Цунца къамаьл деш, берий таро хилар кердача тайпара литературан дуне бӀаргаго, цар безам тӀабахар книжкашта, уж дӀахо довзара.

«Из болх вӀашагӀбеллача, иштта из дӀахьош хиннача дешархой дакъа керте лавт-тача Оздой Илинас берашта

довзийтар цӀайца дувзаденна истори, цо дийцар мишта хьакхеллад «Книжкаш дездара» Ӏадат. Иштта библиотека болхлоша кийчбир тематически гойтам, цига го йиш яр эггара дикагӀа дола берий книжкаш. ЦӀай хилар хоза, безаме, цо кагийбарашта хьадийллар доккха дуне», - аьлар «Сердало» газетага ГӀалгӀайчен къаман библиотеке.

Матенаькъан Илеза цхьоалагӀча класса дешархошта хьалхадаьккхар, сага вахаре книжко дӀалоацар мах баь варгвоацаш долга. Йоазонхочо белгалдир, кхьметтел лоацда дешар хӀара сага хьалхашка керда дуне, хьакъьал хьаделла йиш йолаш хилар. Илеза хеттар берашка царна малагӀа гӀалгӀай йоазонхой бовз, фальгаш, хьакъьале дувцараш, цо иштта белгал-

дир Цаген яхача къаман багахувцама малагӀа дакъа дӀалоац кхетам баларга диллача къаман вахара исторен оагӀон тӀа.

Геттара берий безам тӀабодаш бар йоазонхочо бийша къаман фальг, шира дувцар. Бераш боккхача безамца ладувгӀар цунга, цул тӀехьагӀа цар таро хилар Матенаькъан Илеза яздаь книжка довза.

ВӀашагӀкхетаре лоархӀамегӀа йола оагӀув яр наьна мотт. «Къайле йолаш дац, таханарча заман бераш дукхагӀа эрсий фальгашка хьежаш хилар, из бахьан долаш, гӀалгӀай мотт цар халагӀа Юмабу. Из хьал атгача даккхара, Матенаькъан Илеза ший новкъошташца цхьана дукха болх баьб дика довзаш дола фальгаш гӀалгӀай меттала доахаш, иштта ший проекташ

хьакхеллай», - аьлар тхоца къамаьл даьчо. Цу кхетачен чудоагӀаш хилар «Нувсаи Рараи» яха автора мультфильм. ГӀалгӀай меттала хьехам беш йола сюжет берашта езаелар, цу тӀа гуш дар мотт ховш хилча цунцара сакъердам сомабоалигга, безам дукхагӀа тӀабодилга.

Еригроссийски берий книжкай кӀира е «Книжкай ди дездар» - из Даьхен берий литературе хӀара шера белгалъеш йола моттиг я, из массаза а езью, бӀаьсти бераш ишколера цӀахийцача хана.

ЦӀай хьакхеллад Сийлахь-боккха Даьймехка тӀом сихбенна бодача хана - 1943 шера тушола бетта 26-ча дийнахьа Москве. Из дагадехар ва йоазонхо Кассиль Лев, цунна дагаехай

«Книжкаш даь ди» яха цӀа.

Цу халача тӀема хана, Союзий ЦӀен Колонни зале гулделар бераш, шоашта безача йоазонхошца Самуил Маршакца, Михалков Сергейца, Барто Агнияца, Чуковский

Корнейца вӀашагӀкхета. ХӀара бера цу хана диткьа книжка делар, овкъара беса долча каьхата тӀа кепатеха, из цу хана дукхачарна доккха совгӀат дар. 1944 шера денз, из цӀай ериггача союза цӀи йолаш хилар.

Еригроссийски берий книжка кӀира дӀахьош хилара маӀан да, книжко бӀарчча дуне гойташ хилар берашта довзийтар. Берий таро хул вай заман поэташ, йоазонхой бовза.

Боккхача боламо чулоац беррига мохк, юртарча библиотекашкара йоккхача культуран централка кхаччалца. Програма чудоагӀаш да йоазонхошца, суртанчашца тоадерашца, берий литература хьакхолларашца вӀашагӀкхетараш дӀадахьар, иштта говзанча хьехамаш дав, литературан оагӀонаш дӀаьхьар, фальгех латгаш йола викторинаш яр, берий кино, мультфильмаш гойтар.

ХӀанз дӀахьош дола берий книжкай кӀира Россе халкьий цхьоагӀон Шера чудоагӀаш да.

12 КЪОНАХИЙ

**«Олимп»
яхача начлал
долча берий
центро (ЦОД)
Даьхенцара
безам совбоаккх**

Гаьгенаькъан Мартина

«Олимп» яхача кIоарга хьаькъал долча берий лицее-центре Даьхенцара безам совбоаккх. Цьхан дийнахьа, цу дешара даькъ тIа хьайийллар 49 «Турпалхочун Парта».

«Даьхен лорабой» ганза гIалгIай филиала кулгалхочо Оздой Муслима яхачох, цьха шу хьалха «Олимпе» хьайийллар шиь «Турпалхочун Парта» бейнача бIухой сийна. Цьхан дийнахьа Центре хьаькхеллар 49 цу тайпара исторе сийленг, царех 18 хетадаь да Украине бейнача тIема операце доакьашхошта. Таханарча денга кхоачаш, деррига «Турпалхой Парташ» да лицее 51, царех 20 СВО бIухой сийна оттадаь да.

Даьхенцара безам совбоаккхаш болх дIаьхош хиларах, майрача бIухой сийленгашта иштта терко ярах, Оздой Муслима баркал аьлар кIоарга хьаькъал долча берий центра кулгалхочта, хьехархошта. Кхетаче дIаьхош, доакьашхоша дийцар турпалхой дагалоаттам лорабара лерхIамах, кагирхошта Даьхенцара безам совбоаккхаш луш болча хьехемах.

«Турпалхочун Парта» хьаьделлар – из дагалоаттам лелабаь Iеш хилар дац, из ноахалцара дийна бувзам ба. ЛоархIама да, таханарча дешархошта ховш хилар: бокьонца бола турпалхой ба укх парташ тIа баьгIа нах, укх ишколашка хьалкхийнараш, эшача хана уж эттар Даьхе лорае. «Даьхен лорабой» ганза филиала хIара бIухочун карагIаьнна лорадар кертерча декхарех цаI да, уж санна болча мехкахоша лораду вай Даьхен хургдар», – аьлар Оздой Муслима.

КIезига вовзаш хинна инарал

Гарчакханаькъан Хьусена вахарах лаьца

Гарчакханаькъан Сали

Саг шийна тIадоагIача моллагIа хIамах вада, лачкъа, хулавала йиш йолаш ва. Цьха хIама да цун вахаре из таба, кьайлавала йиш йоацаш - Низ болчо цунна хьожаяь кхел. Цох кIалхарваьнна оалаш хезадац сона цьхаккха саг. Цькьаза зIамагIчун Иоажал хьалхайоалаш хул, дукха ха яьннар дIахо а ваха вус. Иштта хиннаб цар кхоллам. 63 шу мара даьннадацар Гарчакханаькъан Мухьмада Хьусена леча хана, из вайцара кьаьстар 2024 шера. Ший деррига вахар санна; сабаре, дукхача наха ца зувш хилар цун вахарера дIавахар а. ХIаьта из вай дукха боацача инаралех цаI вар, цьхаццаболча наха бе-бе хабараш дувце а, инарал яха ци иштта атта, бахьан доацаш е карагIаьнна гIулакхаш доацаш луш яц. Фу хов-те цох лаьца вай мехка, цу хьаькъеьа хьаьттар аз интернетта чурча Алисайга. Цо яхачох: «2024 шера маьтсела бетта 4 дийнахьа болча хоамах, инаралмайор Гарчакханаькъан Мухьмада Хьусен Федеральни Собаране Iаьдала хьакимашта юкье лелача коррупцеца кьовсам лоаттабеча комитета председателя гIонча хиннав. Иштта из хиннав ГIалгIай Республице гIюлла йолча «Россе ветераний цьханкхетара» президиума доакьашхо. Гарчакханаькъанчотий вахар хетадаьд тIема гIулакха, гIалгIай кьаман визза воI, патриот ше

хилар хьа а гойташ. Цун йIаьхий вахара поалхам, дукха хIама ховш хилар накьадаьлар кхувш йоагIа кьона тIехье ураоттаеца даькъе.

Гарчакханаькъанчун вахара никь белгалбаьккхабар лакхарча тIема совгIаташца...»

Алиса из шийгара яздадац аьнна хет сона, хIана аьлча вай мехкахо вовзаш вар Москверча хьакимашта юкье. Лакхе белгала ма даккхара халагIа, кхерамегIа гIулакхаца вувзавенна хиннав из. Iаьдала лакхарча хьакимашта юкье коррупцена духьала кьовсам лоаттабарца КIезига а вувзавенна хилар, сога хьаьтгача, вай мехка кхераме а лоравала везаш а гIулакх да. Доккхийча ахчашка баьнна нах унзара ба, шоай гIулакх лорадеш, гуча ца бала гIерташ, цар хьаьдергда моллагIа зулам, хьаштдале шоашта духьала нийсвенна саг вийна дIа а воакхаргва. Вай мехка а цул араьха дукха хиннад цу тайпара масалаш.

Мухьмада Хьусен ваьвар 1961 шера Гибухен Казастана Петропавловски областа Ленински кхале. Цар дезал баьха юрт Явленка яхаш хиннай. 70-ча шерашка цу юрта хила вийзав са. Из яр бIаьха кертера урам болаш, сараьха дукха кагирхой гулбеш культуран цIа долаш, автотранспортни предприятия а йоккхий тикаш а йола моттиг. Цунна истегIолла тIехдоалар низ бола а бердаш диза доагIа а Ишим яха хий. Юстаро Сибре бихьача хана бейнача гIалгIай каша-

маш дар, доахан чударгдоацаш, гонахьа сангар яккха латтар уж цу хана. Хьусена даь-да Гарчакханаькъан Эсолта Iусман Граждански тIом болаш Г. К. Оржоникдзе лораваьча нахах цаI хиннав. Цу хьаькъеьа Мужеча музее долаш да из ха дагайохийташ дола сурт. ДIахо цо болх баьб Галашкинке кхале хиннача миллице, из болх Буро тIа беш а цьха ха яккхай цо. 30-ча шерашка из хиннав Сурхо тIарча колхоза председатель, цунна тешал деш дола сурт а долаш да. 1933 шера Буро чу колхозий председателий курсаш йолаш даьккхад из. Хьусена да тайптайпара балхаш деш чакхьяьлар ше мел вах: машиний водител а гIишлонхо а вар из бе-беча ханашка. Доккха дешар дийша вацар. ХIаьта инарала нана яр Сурхо тIарча Исмейланаькъан Кермий Iаьлан Дугурхан. Хьусен дезале шоллагIа вар, цул воккхагIа а зIамагIа а кхо воша вар: Башир, Исропил, Адам. Йиша цаI мара яцар – ПаьтIамат.

Берригаш боагIача хана ца а боагIаш, дикка тIехьабаьнна баьхкар уж Сибрера цIа. Наьсарерча Дудайнаькъан Султана урам тIа баха сайцар.

Тахан мо дагайоагIа сона уж ханаш. Эггара хьалха Хьусен сона бIаргагуча хана, даггара даьннадале а, 10 шу даьнна мара хургвацар из (цул кхо шу воккхагIа мара со а вацар). Аз тамаш еш, сона эггара хьалха гуш хIама дар из ха яьнна бергалифе хачи ювхаш хилар. Цу кIаьнкага из чIоагIа хоза

товш яле а, тхона сакьердам баьннабар цох. Кьаьнара гIалгIай Iадаташ а барзкъа а дукха дезаш яр цар нана. ДIахайя тхан пазаташ е петара кулгахйоахкоргаш хьайора, воккхагIвар лархIар, сий дар, маьрцIай а кхыча гаргарча наьха а цIераш кхабар, царех тара кхыдола хIамаш лоархIарех а леладарех а яр Дугурхан. Бакьдана нана а даьна а чIоагIа човеш хIама нийделар цар дезале. 1963 шера ваь хинна дезалера кхоалагIа кIаьнк Исропил, эскаре амал деш волаш, лаьца набахта чувеллар. Шоашца во хинна, тIавилла эскархо вийнавар цои цунцарча нохчочо. 1983 шера вай мехка топаш тоха суд дIаяккханза яр. Цу шера топаш теяхар цу шин зIамигача сага. Цу хана денз кIалйиса, метта ягIаш чакхьяьлар дезала нана, даь могашал а дикка кIалйитар цу гIулакхо. ВоккхагIвола Башир Татрий мехка ваха дIавахар, карарча хана а цига вахаш ва из. Хьусена чакхьяьккхар Наьсарера №4 йола юкьера ишкол. Спорт дукха езаш, дзюдох волча тренера Мерашканаькъан Яхьый секце ухаш вар Хьусен. Цу даькъе цьхаццатоламаш а хинна хургда цун. ДегIага диллача, спортаца барта волга ховргдолаш вар. Цул совгIа, гIаьлекьаракь вIалла долаш вацар, бусалба дин чухьа кхийна а ламаз-марха долаш а вар тIехьарча деношка кхаччалца.

Ишкол яккха ваьлча, цьха ха яккхар цо, араьха лелаш. Сона белггала хацар цо фу леладу, из

мичав, балха ва е вац. Цу хана Шолжа-Галий тла вахар со. Влалла дагадоацаш, галий тла вайра сона Хьусен. Дахар-денар хаьтгачул тлехьагIа, из мичав, фу леладеш ва ха лайра сона. Цу хана цо сона дийчачох, из Москве вар, хIаьта цо бу болх мехкдаьттан, цох хьадеча доагора бизнесаца бувзабенна бар. Из гулакх леладу саг геттара вIаьхий хила везаш ма вар, бакьда Хьусена вахарга диллача из хоалуш дацар. МугIарерча вай мехкахочуньяр санна таро йолаш вар из. Тлехдаьнна цIа дацар, квартира яцар, дикагIа йола машин яцар. Тара вацар из мехкадаьтгача ювзаенна бизнес лелача нахах. ДIахо сона хезача хоамо, из фу леладеш хиннав хайтар цхьа баьхан, деррига ца хайте а.

Цхьан шера чоагIа цамогаш хилар цун да Мухьмад. Нана йоаца-м дикка ха яр. Москва цIа а вена, из шийца Ювигар цо, цига дарбанче верзаваь, когаш тIа оттаваь цIаваоалавир. Цун даьца кьамаьл деш вагIаш, сона хезар Хьусен киса доалаш полковника удостоверени долаш, Москве вахаш ва, аьнна. ТIаккха кIезигадукха кхета ваьлар со цун балха лостама. Цкьа централни телевидене хьаьхьокхаш хиннача кхетаче, цIаьхха, зийра аз, Россе МВД министра Колокольцевна юхе вагIаш вола Мухьмада Хьусен. ТIаккха бокьонца тийшар со зIамигача сага дас яьхачох. Цхьа юкь яьлча, из Госдуме балха ва аьнна хезар. Паччахьалкхен Думан кхерамзленах йолча комитетга доакьашочун, депутата, «Кортамукьалеи халкьа Iаьдали» яхача парте кулгалхочун Черепков Виктор гIонча волаш болх беш хиннавар Хьусен. 2004 шера Черепков вена хилар вай республике, из нийсделар ардара бетта 22 дийнахьа. Вай республикерча машар хьаллоаттабеча, зуламеча хIамашца кьов-

сам лоаттабеш хьабоагIача наха цхьацца совгIаташ делар Черепковс Госдуман СовгIатех йолча Кьаман комитетга цIерагIа (цу хана яр цу тайпара комитет). Ювцача заман чухьа со «Наьсарен оаз» яхача редакце болх беш хиннавар, герзаш дохарашта, кьаракь хьадерашта, герзаш леладерашта духьала йоазош де дезаш хулар, кхераме гулакх даде а, из теркал а даь, Черепковс соннаеннаяр «Майралахи кьонахчалахи (антитеррор)» яха майдилглерхIама грамота. Цу тIа яздаьдар, Россе юкьарло чоагIеш болх барах лу, аьнна. Цу тайпара совгIат деннадар «СелаIад» яхача берий журнала кертерча редактора Майсиганькьан Саламхана. Россе гулакх хьаллоаттадеш, барт чоагIбеш хьабоагIа нах белгалбаха, ший гIонча мехка тайп-тайпарча мийнгахка ухийтар Черепковс. ДагадоагIа из никь ийца Селий мехка вахийта хинна. Цунга гIолла сона йитача буклета тIа Черепковс яздаьдар: «Бокьонца волча Россе вахархочоа, из лоархIаш а баркал оолаш а, цо хьинаре дакьа лацарах мехка юкьарло вIашагIтохача, вай кьам а Даьймохк а тоабалар дезаш. Россе депутат В. И. Черепков».

Дикка ха яьккхар Хьусена саг ца йоалаеш, юххера а, цо хержар лорий дешар дийша йола Халмарзанаькьан Хади. Цхьана бахаш, цар хьахилар йоI. ГIалгIаша берах тулла цIи чоагIа лаьрхIе хорж. Хьусена дукха безача а цо сий деш хиннача а нахах вар инарал Осканаькьан Сосаркьий Сулумбик. Иштта денал дола, кьаман сий даьккха саг ваьча наьна цIи тиллар цар шоай йоIах, Лоди яхаш я цар цаI мара йоаца йоI. Из а хIанз маьре яха, вай мехка яхаш я.

Вайнаьха гулакх ший дегIах чоагIа доаллаш вар из. Ведажанаькьан Ахьмад яхача йоазонхочо ший «Декхар» яхача байта тIа аьннад,

моллагIча сага декхар да ший доалахьарвар Iалашвар, бер даде а да-нана даде а. Нагахьа санна ший даьга дика хьожаш хинна воI ялсмала вахавале, Хьусен ялсмала гIоргва аьнна хет сона. Дуккхача шерашка цу ший даьна эша гулакх лоаттадеш, Даьла новкьосталца цун шераш даьхдир цо. Из метта сецача денз, цунна фу эш хьожаш лаьттар. Велча дIа а веллар, волла везача беса.

Нахаца Имерза, хоза гулакх леладеш вар Хьусен. Масала цунна бовзача нахах вар ПIонганаькьан Iаьла, геттара раьза волаш вувцар цо Наьсарерча доккхача маьждига имам ЦIолой Хизар, Пхьилекьонгий-Юрта вахаш хинна Ведажанаькьан зIамига саг, цун цIи белггала дагаягIац, бакьда дIа-хьа айхха доттагIал долаш, бахар-бахкар долаш бар уж. Инарал ва-кх со, аьнна, лакхара уйла йолчарех вацарн из, хьа гулакх зIамига бермо хьовзаргвар. Цу хьаьхьа цхьан хьакима хьалха ший гадаккхарах дийцар сона Мерешканаькьан Султана. Цхьан дIайхача ахкан дийнахьа Магасе цIаваха дагахьа, Наьсаре газелаш латтачыхьа дIалестар со. Дукха гаьна воацаш латта инаралмайор вайра сона, тIаювхаш кIай коч, кьега погонаш ядаш. Велавенна хьадухьалвена, фу ду, мала ду хаьттар цо; со Магасе водилга хайча, со цIавига лаьрхIар. Хьусен машин дика лоаллаш, из сабарца-кхетамца лелае ховш а вар. «Вольво» яха машин яр цун цу заман чухьа.

- Шаьбара йисте хьалваха веза са, почте чютта везаш гулакх эттад са, хьо кхеставергвац аз. Хьай гулакхаш дукха хургда хьа, - аьлар аз. - Се хьалцIагIоргва со.

- Из фу кьамаьл да?! ДIа наькьал дехьа латт хьона са машин, со дIаваоагIа хьона сагагара цхьа каьхаташ хьа а ийца, дIачуха мара везач хьона, - цхьаккха дича сацанзар инарал. Хьалвиги по-

чтанна наIарга Юваьккхар со. Цхьаькхача цхьа моттиг а дагайоагIа сона. Ше цхьан гулакх са наIарга вена дIавадаш, машина ни хьайийлла, «Алёнка» яхача зIамигача шоколадий пачка хьа а ийца:

- «Алёнка» езий хьона? - аьлар цо.

- А, а, езац, берашта дIалургьа Iа! - аьлар аз, велавенна. Вешта аьлча, моллагIа даь а сага товр де гIерташ хулар из, ше мугIарерча наха юкьера хьаваьннилга дицдеш дацар цун гулакхаш а оамал а.

Москва цIавеначул тIехьагIа, из юкьевахарвар ГIалгIай Республике гIолла йолча «Россе ветераний цхьанкхетара» президиума. Цу лостамагIа дукха дика хIамаш карагIаьлар цунна, Дала шийна йиллар йIаьха ха хиннаеце а. Из касткаста го йиш яр цIайшта, лоархIамеча моттигашта хетаяьча кхетаченашка, кхувш боагIача кIаьнкашта а йийгашта а хьалхашка кьамаьл дора цо, вай мехка гадоаккхаш, кагирхой дика кхер дезаш. Масала, ГБОУ Илдарха-Галий тIарча №1 йолча гимназе 9-11 классашка дешаш долча берашта хьалха «Машук 2022» яхача кхетаче котьаьннача «Сий-дола гулакх» яхача проекта доазонашка ешаш лекци яр. Цига ваха а шийна кагирхой мишта го ловра а дийцар инарала, хIаьта берашта цох доккха а пайда боалаш а масал хилар. Хетаргахьа, дуккхачар безам бар эпсар хила а, инарал хила а, цу тайпара гIирс тIабувха а. Лакхе аз ма аллара, чоагIа сий деш вар из Осканаькьан Сулумбика. «Россе ветераний цхьанкхетара» штаба кулгалхочунца Султганаькьан Iаьлаца, цун заместитель волча Даканаькьан Бек-Ханаца из ваха хилар Сосаркьий Сулумбика хетаяьча кхетаче. Иштта Хьусена дакьа лоацаш кхетаченаш хилар ГБОУ СОШ №5, Iарпенаькьан Ювсапа цIерагIача колледже («Кьонахчала урок»), эскаре баха кийчлуча кагирхошта хьалхашка кьамаьл деш, и. кх. дI. МагIалбике тIом беш хинна 44 салте дIаволлача, Хьусена аьлар: «ХIара ноахала ше-ший тIом ба, халхетараш да. Дагалоаттам дIабаллалца дахаш хул халкьа сий, цун цхьагIонга а бартага кхача гIертар». Вешта аьлча, дIадахар диц ца деш, дагадоагIаш, цох масал деш хила деза тIехьа тIакхув ноахалаш.

Мухьмада Хьусен тахан вайца вац, амма вайна ха деза цу тайпара инаралмайор ГIалгIай кьаман хиннилга. Вай беррига инаралаш а бац кулгий пIелгашца дагарбилла мара. Хьусенах Дала кьахетам болба, вийрза моттиг даькьалайойла цун.

ГIалгIайчен профсоюзаш кийчлуш я, Наьсаре маьтсела бетта 1-ча денна хетаяьча митингага

Гаьгенаькьан Марина

ГIалгIайчен столице Республикан профсоюзий цхьанкхетара Президиума кхетаче йолаш, дийцар хьатIадоагIача маьтсела бетта 1-ча дийнахьа Наьсаре дIахьоргIолча митингага кийчо е еза-рах. Из хоам бир «Сердало» газетга цу моттигерча зарбан болх лелабераша.

Кхетаче дувца оттадаь дош дар маьтсела бетта 1-ча дийнахьа митинг дIаяьхарга кийчо яр, тоабашцара чоагIо дикагIа лелаяр, иштта «Коталон диктанта юкье» дакьа лацар. Доакьашхоша тIаййцар цхьацца дола керттера хаттараш, уж дар кьахьегама бокьонаш лораяр; бIаьстен, кьахьегама Ди дездар, иштта патриотически кхетам балар.

Республикански митинг дIахьоргьа маьтсела бетта хьалхарча дийнахьа. Болх вIашагIболлара йолча отдела говзанчаша план оттаергьа болам кийчбара, из гойтаргьа 2026 шера бекарга бетта, ГР СООП Кхеле чоагIьяр духьа. Профсоюзаш лаьрхIа я хьинар дола кагирхой юкьебаха, из кхетаче мехка СМИ гIолла дIагойта.

Цул совгIа, кхетачен доакьашхоша дийцар, предприетешка, организацешка тоабай чоагIо ярах, из дукхагIа лелаярах. Президиума белгалдир, пайда луш йола коллективни чоагIо лелаяр керттера хургда вахара бувзама, болхлой бокьонаш лораяра даькь тIа.

Цунца цхьана, ГР СООП бекарга бетта 28-ча дийнахьа, ГР Паччахьалкхен кьахьегама инспекце дIахьоргьа кьахьегам лорабара республикански семинар, из хетаяь я кьахьегам лорабара Дерригача дунен денна.

Иштта Президиума лаьрхIар «Коталон Диктант» яха Ерригроссийски болам дIахьош, членски организацеш хила еза аьнна, из дIахьоргда 2026 шера бекарга бетта 24 дийнахьа.

Извещение

о проведении торгов в электронной форме по продаже арестованного имущества.

1. Организатор аукциона, продавец: Территориальное управление Федерального агентства по управлению государственным имуществом в Республике Ингушетия (далее — ТУ Росимущества в РИ, Организатор торгов)

2. Форма аукциона: аукцион в электронной форме, открытый по составу участников и по форме подачи предложений о цене имущества (далее — аукцион, торги).

3. Место проведения аукциона: аукцион проводится на электронной торговой площадке «Сбер А» (АО «Сбербанк - АСТ»), в сети Интернет по адресу www.utp.sberbank-ast.ru (далее — ЭТП «Сбербанк - АСТ», ЭТП).

4. Дата и время начала приема заявок на участие в торгах - 10 апреля 2026 г. с 09:00 ч

5. Дата окончания приема заявок на участие в торгах - 24 апреля 2026 г. в 17:00 ч.

6. Время и место приема заявок - заявки подаются круглосуточно в период с начала приема заявок до окончания приема заявок через электронную торговую площадку «Сбербанк - АСТ» в соответствии с порядком, указанным в настоящем извещении, а также в соответствии с регламентом ЭТП «Сбербанк - АСТ».

7. Дата, время и место подведения итогов приема заявок на участие в торгах - 27 апреля 2026 г. в 10:00 ч. по адресу: Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Победы, д. 3.

8. Дата, время и место проведения торгов (подведения итогов торгов) - 28 апреля 2026 г. в 10:00 ч. на ЭТП «Сбербанк - АСТ».

9. Сведения о выставленном на торги имуществе:

Лот №1: заложенное недвижимое имущество должника Бокова М.У.: квартира, общая площадь 102,7 кв.м, кадастровый номер 06:01:0000003:3969. Место нахождения имущества - Республика Ингушетия, г. Малгобек, ул. Широкая, д.6, кв. 6. Начальная цена продажи - 1 629 280 (один миллион шестьсот двадцать девять тысяч двести восемьдесят) руб. 00 коп. без учета НДС. Сумма задатка - 50 000 (пятьдесят тысяч) руб. Шаг аукциона - 5 000 (пять тысяч) руб. Обременения - залог, запрет регистрационных действий.

Основание для продажи - постановление судебного пристава исполнителя ОСП по Малгобекскому району УФССП России по Республике Ингушетия Пешкова Р.С. от 31.03.2026 г. № 06020/26/174357.

Лот №2: заложенное недвижимое имущество должника Ильясова Р.А.: квартира, общая площадь 130, 8 кв.м, кадастровый номер 06:01:0000003:4318. Место нахождения имущества - Республика Ингушетия, г. Малгобек, ул. Широкая, д.4а, кв. 7. Начальная цена продажи - 2 787 320 (два миллиона семьсот восемьдесят семь тысяч триста двадцать) руб. 00 коп. без учета НДС. Сумма задатка - 100 000 (сто тысяч) руб. Шаг аукциона - 20 000 (двадцать тысяч) руб. Обременения - залог, запрет регистрационных действий.

Основание для продажи - постановление судебного пристава исполнителя ОСП по Малгобекскому району УФССП России по Республике Ингушетия Гандалоева Д.А. от 31.03.2026 г. № 06020/26/174351.

Лот №3: заложенное недвижимое имущество должника Барханова М.А.: квартира, общая площадь 96 кв.м., кадастровый номер 06:06:0100004:2345. Место нахождения имущества - Республика Ингушетия, г. Магас, ул. Н.А. Назарбева, д.36, кв. 354. Начальная цена продажи - 3 410 200 (три миллиона четыреста десять тысяч двести) руб. 00 коп. без учета НДС. Сумма задатка - 150 000 (сто пятьдесят тысяч) руб. Шаг аукциона - 30 000 (тридцать тысяч) руб. Обременения - залог, запрет регистрационных действий.

Основание для продажи - постановление судебного пристава исполнителя ОСП г. Магас УФССП России по Республике Ингушетия Оздоева М.М. от 31.03.2026 г. № 06023/26/14368.

Лот №4: заложенное недвижимое имущество должника Озиевой М.И.: квартира, общая площадь 120 кв.м, кадастровый номер 06:01:0800001:3040. Место нахождения имущества - Республика Ингушетия, г. Малгобек, ул. Гарданова, д.27а, корп Б, кв. 21. Начальная цена продажи - 1 444 320 (один миллион четыреста сорок четыре тысячи триста двадцать) руб. 00 коп. без учета НДС. Сумма задатка - 50 000 (пятьдесят тысяч) руб. Шаг аукциона - 5 000 (пять тысяч) руб. Обременения - залог, запрет регистрационных действий.

Основание для продажи - постановление судебного пристава исполнителя ОСП по Малгобекскому району

УФССП России по Республике Ингушетия Дзейтова И.М. от 31.03.2026 г. № 06020/26/174715.

Лот №5: заложенное недвижимое имущество должника Нальгиева Д.И.: квартира, общая площадь 78,1 кв.м., кадастровый номер 06:06:0100008:1148. Место нахождения имущества - Республика Ингушетия, г. Магас, ул. Д. Мальсагова, д.53, кв. 11. Начальная цена продажи - 2 752 640 (два миллиона семьсот пятьдесят две тысячи шестьсот сорок) руб. 00 коп. без учета НДС. Сумма задатка - 100 000 (сто тысяч) руб. Шаг аукциона - 10 000 (десять тысяч) руб. Обременения - залог, запрет регистрационных действий.

Основание для продажи - постановление судебного пристава исполнителя ОСП г. Магас УФССП России по Республике Ингушетия Оздоева М.М. от 31.03.2026 г. № 06023/26/14370.

10. Прочие условия:

Согласно п. 6 ст. 57 ФЗ от 16.07.1998 № 102-ФЗ (ред. от 02.08.2019) «Об ипотеке (залоге недвижимости)» выигравшим публичные торги признается лицо, предложившее на публичных торгах наиболее высокую цену за продаваемое имущество. Это лицо и организатор публичных торгов подписывают в день их проведения протокол о результатах публичных торгов.

Организатор торгов не располагает сведениями о зарегистрированных в жилых помещениях лицах, о задолженности должников по взносам на капитальный ремонт и иные виды коммунальных услуг (судебным приставом - исполнителем не предоставлены). Обременения имущества - залог, арест, запрещение регистрации.

Адрес официального сайта по проведению торгов в сети Интернет, на котором размещена документация об аукционе, в том числе подробная информация о порядке проведения торгов, об оформлении участия в торгах, определении лица, выигравшего торги - <https://torgi.gov.ru/new>.

С дополнительной информацией об участии в торгах, претенденты могут ознакомиться на сайте ЭТП www.utp.sberbank-ast.ru, официальном сайте Российской Федерации www.torgi.gov.ru, на сайте Территориального управления <https://tu06.rosim.gov.ru>. В соответствии с действующим законодательством обязанность по организации осмотра арестованного имущества у Организатора торгов отсутствует.

Извещение о выставленном на торги имуществе

1.Тябрь ер, дохархо: Галглай Республике Гюлла йола паччахьалкхен долахьен кулгал ду федеральни агенство моттигера урхалле (длахо - ГР Росдолахьен ТУ, тябрь ер).

2.Тябрь кеп: электронни хысапе еш я тябрь, из ийилла я ший доакъашхошта а доха оттадаьча хламай маьхах долча дешашта а (длахо - тябрь, дохар).

3.Тябрь длахьон йола моттиг: электронни хысапе еш я тябрь «Сбер А» (АО «Сбербанк-АСТ») яхача мах беча майдан гла, интернета чухьа ухх адреса www.utp.sberbank-ast.ru (длахо - ЭТП «Сбербанк - АСТ»), ЭТП).

4.Тябрь юкье дакъа лаца ловраш даязбу ди, ха - 2026 ш. бекарга бетта 10 ди, 09:00 сахьат даьлча денз.

5.Тябрь юкье дакъа лоцараш даязбар чакхдоал - 2026 ш. бекарга бетта 24 дийнахьа, 17:00 сахьат даьлча.

6. Дакъа лоцараш даязбу ха а моттиг а - даязбала йиш я, из дадоладаьча дийнахьа денз, чакхдоалача денга кхаччалца дийнахьа а бус а, электронни почтан «Сбербанк-АСТ» яхача мах беча майданга Гюлла, ухх хоамо дладехарашка хьежжа, иштта ЭТП «Сбербанк-АСТ» оттадеча дозонашка хьежжа.

7. Тябрь юкье дакъа лоцараш даязбара гулак чакхдалара жамла ду ди, ха, моттиг - 2026 ш. бекарга бетта 27 ди, 10:00 сахьат даьлча ухх адреса: Галглай Республика, г. Магас, Победы оалача урама 3 цла.

8. Тябрь хургйола ди, ха, моттиг (тябрь жамла дар) - 2026 ш. бекарга бетта 28 ди, 10:00 сахьат даьлча ЭТП «Сбербанк-АСТ».

9.Тябрь юкье дакъа хламаех бола хоам:

№ 1 йола лот: декхар доаллача Боканьякъан М.У боахам: квартира, юкъяра йоккхал 102, 7 кв. м., кадастрови номер 06:01:0000003:3969. Боахам бола моттиг - Галглай Республика, г. Магас, Шера урам, 6 цла, 6 кв. Юхьянцара йохкара мах - 1 629 280 (цхьа миллион ялх бля ткъа ийс эзар ши бля дзткъа) сом, 00 кеп., НДС доаккхар доацаш. Ланна лу ахча - 50 000 (ах бля эзар) сом. Тяьрга гла: 5 000 (пхи эзар) сом. Падоджар - ланна яхар, датГаязьяр

дехкаш хилар.

Йохка бокъо луш дола каьхат - Галглай Республике Гюлла йолча Россе Маггалбика кхален ОСП УФССП суда пирстопа кхоачашдечун Пешхой Р.С. 31.03.2026 ш. №06020/26/174357 йола соцам.

№ 2 йола лот: декхар доаллача Ильясаньякъан Р. А. боахам: квартира, юкъяра йоккхал 130, 8 кв. м., кадастрови номер 06:01:0000003:4318. Боахам бола моттиг - Галглай Республика, г. Магас, Шера урам, 4а цла, кв. 7. Юхьянцара йохкара мах - 2 787 320 (ши миллион ворхI бля дзткъа ворхI эзар кхо бля ткъо) сом, 00 кеп., НДС доаккхар доацаш. Ланна лу ахча - 100 000 (цхьа бля эзар) сом. Тяьрга гла: 20 000 (ткъо эзар) сом. Падоджар - ланна яхар, датГаязьяр дехкаш хилар.

Йохка бокъо луш дола каьхат - Галглай Республике Гюлла йолча Россе Маггалбика кхален ОСП УФССП суда пирстопа кхоачашдечун Гюандалой Д.А. 31. 03. 2026 ш. №06020/26/174351 йола соцам.

№3 йола лот: декхар доаллача Барханой М.А. боахам: квартира, юкъяра йоккхал 96 кв. м., кадастрови номер 06:06:0100004:2345. Боахам бола моттиг - Галглай Республика, г.Магас, Н. А. Назарбаева урам, 36 цла, 354 кв. Йохкара юхьянцара мах 3 410 200 (кхо миллион дий бля итт эзар ши бля) сом 00 кеп. НДС доаглар доацаш. Ланна лу ахча 150 000 (бля шовзткъа итт эзар) сом. Тяьрга гла - 30 000 (ткъа итт эзар). Падоджар - ланна яхар, датГаязьяр дехкаш хилар.

Йохка бокъо луш дола каьхат - Галглай Республике Гюлла йолча Россе г.Магаса ОСП УФССП суда пирстопа кхоачашдечун Оздой М.М. 31. 03. 2026 ш. №06023/26/14368 йола соцам.

№4 йола лот: декхар доаллача Озаньякъан М. И. боахам: квартира, юкъяра йоккхал 120 кв. м., кадастрови номер 06:01:0800001:3040. Боахам бола моттиг - Галглай Республика, г. Магас, Гарданьякъан урам, цла 27а, корп. Б., 21 кв. Йохкара юхьянцара мах 1 444 320 (цхьа миллион дий бля шовзткъа дий эзар кхо бля ткъо) сом 00 кеп. НДС доаглар доацаш. Ланна лу ахча 50 000 (шовзткъа итт эзар) сом. Тяьрга гла - 5 000 (пхи эзар). Падоджар - ланна яхар, датГаязьяр дехкаш хилар.

Йохкара юхьянцара мах 3 410 200 (кхо миллион дий бля итт эзар ши бля) сом 00 кеп. НДС доаглар доацаш. Ланна лу ахча 150 000 (бля шовзткъа итт эзар) сом. Тяьрга гла - 30 000 (ткъа итт эзар). Падоджар - ланна яхар, датГаязьяр дехкаш хилар.

Йохка бокъо луш дола каьхат - Галглай Республике Гюлла йолча Россе Маггалбика кхален ОСП УФССП суда пирстопа кхоачашдечун Дзейтаньякъан И.М. 31. 03. 2026 ш. №06020/26/174715 йола соцам.

№5 йола лот: декхар доаллача Налганьякъан Д.И. боахам: квартира, юкъяра йоккхал 78, 1 кв. м., кадастрови номер 06:06:0100008:1148. Боахам бола моттиг - Галглай Республика, г.Магас, Малсаганьякъан Д. урам, 53 цла, 11 кв. Йохкара юхьянцара мах 2 752 640 (ши миллион ворхI бля шовзткъа шийтта эзар ялх бля шовзткъа) сом 00 кеп. НДС доаглар доацаш. Ланна лу ахча 100 000 (бля эзар) сом. Тяьрга гла - 10 000 (итт эзар). Падоджар - ланна яхар, датГаязьяр дехкаш хилар.

Йохка бокъо луш дола каьхат - Галглай Республике Гюлла йолча Россе г.Магаса кхален ОСП УФССП суда пирстопа кхоачашдечун Оздой М.М. 31. 03. 2026 ш. №06023/26/14370 йола соцам.

10. Кхьодола декхараш:

«Ипотека хьакъехьа (боахам ланна битар)» яхача 16. 07. 1998 №102-ФЗ (02.08. 2019 ред.) 57 ст. 6 п. яхачох, котваьннарг лоархI дохкача хламах эггара дукхагла мах бала кийча вар. Цу сага а тябрь кийчьяраша а цу дийнахьа а бухсоццях хьаинначунца дувзаденнача каьхата кIалха кулгаш язду.

Тябрь ечунна довзаш дац нах бахара хьяьча гIишлошка даязваь масса саг ва яха хоамаш, иштта цунна хац цIенхаштта тоадара балхех е коммунални хьаштех декхарийла хиннавий фуасама-да (суда пирстопа цу тайпара хоамаш дитадац). Падоджар - ланна яхар, лацар, датГаязьяр дехкаш хилар.

Тябрь ярах бола хоам Интернетга бувзамашка даязбаь ба лаьрххIача сайта гла, цига гойташ да тяьргах дола каьхаташ, иштта белггала дувц тяьрг мишта длахьон я, цига гла мишта язвала веза, котваьннарг мишта белгалвоаккхаш ва - <https://torgi.gov.ru/new>.

Кхьодола тяьргах дола хоамаш цу юкье дакъа лаца ловрашта довзаргда сайта гла ЭТП www.utp.sberbank-ast.ru, моттигерча урхаллен сайта гла <https://tu06.rosim.gov.ru>.

Долаш долча законо гла ма деххара, тяьрг ерашка бокъо яц лаьчача боахамга хьяжа.

Фотини яха гаьнаш длаеглар Наьсарерча майдан тла

Султиганькъан Йоакъап

Шин тайпара йола фотини оала гаьнаш длаеглар Наьсарерча администрациона хьалхашка. Из хоам «Сердалога» бир мэре зарбан болх лелабераша.

«Деррига хлама хоза тоалуш, хувцамаш долаш да укхаз. Бахархой, иштта хьаший бларг хьасташ хургйолаш, тоаш латт шахъара моттигаш. Мэрена хьалхашка длаегла уж хоза гаьнаш йиь метр лакха я», - йоах тхога бенача хоам.

Шахъара да волча Оздой Руслана тлабилла, длаьшош ба из беркате болх.

Фотини яхар дуккхача шерашка яхаш, фо цендеш, шахъара моттигашка йоагаш, товш га я. Тайптайпара бесаш хувцалуш хул цун гьаьнаш. Иштта хозал йолча гаьнаша геттара куц доаккхаргда шахъара кертттерча моттига.

ТКО гьулакхех волча кертттерча операторох дийцар бахархошка

Султиганькъан Йоакъап

Вай мехкарча бахархошта тхан хьалхадоккх, ООО «Эко-Лайф» ТКО оаглонцара болх длаьшош цаг вола оператор волга. Из хоам «Сердалога» бир Иалама гьулакхех йолча министерствос.

«01.04.2026 № А18-145/2026-ча шерарча арбитражни Ялхайтлаглача апелляцияни суда соцамца хьаоттадаь хлама да ООО «Эко-Лайф» оаглонца чоагго оттаяр», - йоах Иалама гьулакхех йолча министерствера бенача хоам.

Совьяьнна хламаш длаьххыйтара тлехьа цу оаглонца чоагго оттае еза тахан бахархоша.

Цу оаглонцара бокьонаш лораяро дуккхача кхоачамбоацарех, год такхарах кьалхарбоах бахархой.

Магьалбике ценала бутт длабахьа лаьрхлад

Гьаздананькъан Ахьмад

Магьалбике длаболалу шахъар юкьара логтам лоаттабе лаьрхлад бутт. Из массахана иштта хиннад, хлара вахархо бокьо йолаш ва шийгара шахъар тоаяра, ценьгара дакьа юкьедакьа.

«Логтам - из духхьал нувхаш длаьхар хинна лац, из хьамсарча шахъара йоакхо еш хилар да, хлара сага ший лоамах хоржаш бола болх ба. Вай урамаш ценагьла, хозагьла дара таро я из. Оаха тлаьхьех беррига шахъара бахархой экологически болам длабахъара. Вай шахъара цено хларанегара дайолалу. Цьхана вай ергьа Магьалбик кхы а хозагьла, вахар - аттагьла», - аьлар

Магьалбик-Шахъара администрация.

Шоатта дийнахьа белхий бара чудоагаш, урамашка арабаргба шахъара администрация викалаш,

къаьхьега моттигий болхлой, цьханкхетарий тоабаш, иштта бизнесменаш, юкьара гьулакх леладераш. Кертттера терко тлайохийтаргьа машиний наь-

къаш, гьашлой наькъаш цендара, иштта логтам бергба берий майдан тла, ваштлардакьа ценой кошкьа, юкьарча моттигашка.

Гьалгьайчера ЛЭПа юхера моттигаш мукьайоахаргьа йоархлех

Султиганькъан Йоакъап

Республикан энергетикаша 30 гектар ток тлайола лаятта цендергда, яхаш, дийцар «Сердало» газетата мехка Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

«Болх длаьхьоргба «Кьил-баседа Кавказа Россетий» говзанчаша, 2026 шера хлама тоадара программа-на чудоагаш. Ца эша гаьнаш длайоахаш, гонахъара моттиг мукьайоаккхаш, болх длабахъар лоархлеме да токацара хьал леладеча оаглонна», - аьлар хоам.

Цу тайпара болх длабахъар бахъан долаш, Иалашо ю токацара болх ца хадаш логтамба; цул совгьла, авареш хинна моттиг а хургьац.

Бларча хьайцача, Кьил-баседа Кавказа федеральни куран дакь тла лаьрхлад 675 гектар ЛЭПа никь ценбе.

Цу гьулакха эша гьирсаш дац

Нувхаш мича хьоргьа хац, Наьсарен цьхайолча моттигашка

Гарчакхананькъан Сали

Укхденешка Мутаалананькъан Хь-Б. церагьла Наьсарерча урам тла нийсвелар со. Из блайхийча наьха урам аьнна цихеза моттиг я, хлана аьлча цига дукхагьла мел яраш тайптайпара вахаре эша хламаш йохка доалахъара тикаш я. Цул совгьла, хлара тиканна хьалхашка шишша-кхоккха машин а латташ хул. Из-м деррига дика дар, харцакьа хлама дац цунца. Больнице-

ра Юэглаваьнна, къаьнара автостанци йолчахьа Ювоаглар со, аьтта оаглорахьа гьолла. Цу хана сона духьалкийтар бейоаккхаш цьхьаца кег-мег нувхаш йолаш вола кьонах.

- Ераш Ючукховса моттиг яц-кх укхаз, - йоахар цо, шийх бетталуча нахага, цар из моттиг хьалахарга сатувсаш мо. Айс Юбенача новкьа юахьежар со, амма цьханнахьа латташ нувхашчугувсаргаш йовнар сона. Тлаккха айса Ю мел

бахъача новкьа а хьежар со, цу тайпара яьшкаш латт е латтац. Гуш хлама дацар. Кхерам-зленна йитайий-те ца оттаеш, аьнна, хийтар сона, воча наха цар чу наькъа йисте эккхаргьола хлама чуйоллар кхераш. Клезига гаьнагьла цаг е ший оттаяьларе хлама-м дацар. Цул совгьла, уж лаьдало оттаярга а хьежа безацар. Бизнесменех хьайлизача улица тла уж оттае фу хала да. Шинне-кхьанне шо-шоай тикашта хьалхашка Юоттайича а кхоачам болаш

гьулакх да-кх из. Кхы вьалла деце а, гьаьлений юкхаш, яьга цилеторгаш, морожне тлара е «Баунте» тлара каьхаташ чукховса наькьаьргьар. Тлаккха гьалий тлара бахархой а хьаший а леларгбацар, «нувхаш чутовса моттиг а яц укхаз-м», яхаш.

Кхыча шахъарашка-м шоай тикашта гонахъара доазонаш а тоаду царна доал деча наха, нувхаш чутовса яьшкаш-м цар цьхьаккха хало йоацаш оттаятаргьар.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Утерянный аттестат №60148743, выданный ООО №29 с.п. Средние Ачалуки в 1999 г. на имя Полонкоева Муслима Хасановича, считать недействительным.

«ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ» ПРАВИТЕЛЬСТВА РИ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ +7 (8734) 55-11-57, ЕДИНЬИЙ ТЕЛЕФОН СЛУЖБЫ СПАСЕНИЯ 112

сердало

Учредитель: Государственное автономное учреждение «Издательский дом «Сердало»

Главный редактор: Курскиева Х.А.

Адрес редакции и издателя: Республика Ингушетия, 386101, г. Назрань, Тер. Центральный округ пр. И.Базоркина, 60. Тел.: 8 (8734) 77-11-84 Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована Управлением Роскомнадзора по Республике Ингушетия. Рег. номер ПИ № ТУ 06-00033 от 16 декабря 2024 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены в компьютерном центре ГАУ «Издательский дом «Сердало».

Время подписания номера по графику в печать: 8 апреля 2026 г. Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не совпадать с позицией редакции. При перепечатке ссылка на газету обязательна. Письма, рукописи, фотографии, рисунки не рецензируются и не возвращаются. Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве «Южный регион», с готовых диапозитивов Адрес: 357600, Ставропольский край, г. Ессентуки, ул. Никольская, 5. Заказ № _____ Тираж: 2000 экз.

Сообщение о возможном установлении публичного сервитута

1	Правительство Республики Ингушетия (уполномоченный органа, которым рассматривается ходатайство об установлении публичного сервитута)
2	<p>Цель установления публичного сервитута: реконструкция и эксплуатация существующего объекта электросетевого хозяйства:</p> <p>1. «Реконструкция ВЛ 35 кВ ПС Нестеровская – ПС Первомайская (Л-59)».</p> <p>Адрес или иное описание местоположения земель, земельных участков, в отношении которого испрашивается публичный сервитут:</p> <p>2. Публичный сервитут в отношении земель и земельных участков в целях реконструкции и эксплуатации существующего объекта электросетевого хозяйства «реконструкция ВЛ 35 кВ ПС Нестеровская – ПС Первомайская» в отношении земель, государственная собственность на которые не разграничена, согласно Приложению №1 «Графическое описание местоположения границ населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 06:02:0000018:51 Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район, с.п. Алхасты; - 06:02:0000000:1537 Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район, с.п. Алхасты; - 06:02:0000000:1698 Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район, с.п. Алхасты, ул. Речная; - 06:02:0800001:763 Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район, с.п. Алхасты, ул. Молодежная, д.11; - 06:02:0000000:1692 Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район, с.п. Алхасты; - 06:02:0000000:1699 Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район, с.п. Алхасты, ул. Ингушская; - 06:02:0000000:1060 Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район; - 06:02:0000018:196 Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район, с.п. Алхасты; - 06:02:0000018:193 Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район; - 06:02:0000018:55 Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район, с.п. Галашки; - 06:02:0000000:18 Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район, с.п. Галашки; - 06:02:0000018 Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район; - 06:02:0800001 Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район; - 06:02:0001021 Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район; - 06:02:0000020 Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район.
3	Адрес, по которому заинтересованные лица могут ознакомиться с поступившим ходатайством об установлении публичного сервитута и прилагаемым к нему описанием местоположения границ публичного сервитута, время приема заинтересованных лиц для ознакомления с поступившим ходатайством об установлении публичного сервитута - Министерство имущественных и земельных отношений Республики Ингушетия, адрес: 368101 Республика Ингушетия, г. Назрань, пр. Базоркина, дом 70
4	Адрес, по которому заинтересованные лица могут подать заявления об учете прав на земельные участки, а также срок подачи указанных заявлений - Министерство имущественных и земельных отношений Республики Ингушетия, адрес: 368101 Республика Ингушетия, г. Назрань, пр. Базоркина, дом 70, в течение 15 дней со дня опубликования сообщения о возможном установлении публичного сервитута в порядке, установленном для официального опубликования (обнародования) правовых актов поселения, городского округа, по месту нахождения земельного участка и (или) земель, указанных в пункте 2 данного сообщения.
5	Официальные сайты в информационно - телекоммуникационной сети «Интернет», на которых размещается сообщение о поступившем ходатайстве об установлении публичного сервитута - https://mizo-06.ru/
6	Дополнительно по всем вопросам можно обращаться: Публичное акционерное общество «Россети Северный Кавказ»: 357506, Ставропольский край, г. Пятигорск, ул. Подстанционная, д.13а. Тел.: 8-929-840-72-62
7	Графическое описание местоположения границ публичного сервитута, а также перечень координат характерных точек этих границ размещено на официальном сайте Министерства имущественных и земельных отношений Республики Ингушетия https://mizo-06.ru/

Хьалхарчарца кхетаче длахьош хилар, вай мехкара цихеза спортсменаш

Гаьгенаькъан Мартина

«Хьалхарчар болам» яхача оаглон доакъашхошца кхетаче хилар Магасе олимпийций, паралимпийций, ММА латархой. Из хоам «Сердалога» цу моттигера бера.

«Магасерча го дечар моттиге хилар кхетаче. Нохчий мехкарча спортахи физически

культурахи йолча министерствос «Боккхача толамга бодача спорта наькъ тлара халонаш» яхача федеральни проекта гюлла длахьош болх бар из. Цига венавар армрестлингах вола Россее, дунен чемпион МСМК Шехсаидов Карим; Европан, халкъашта юкьерча яхьий чемпион Хоаной Мухьмад-Тлахир; АСА лига вице-президент Бадаев Асланбек, ММА ла-

тархо Йовлой Мовсар.

«Спортсменаша дийцар шоай хьалхарча толамех, цу наькъ тла къахьегаш нийсьеннача халонех, иштга кхычарех», - йоах хоамо тха газетага. «Хьалхарчар болам» яхача оаглон доакъашхо волча Налганакъан Рамзана белгалдир, кхетаче даьмлаца бойлахьа диса, дегла могашал эшаенна бераш дийха хинилга.

Уфе длайихьача яхьашка, борза майдилг яьккхар вай спортсмена Овшанаькъан Хьамзата

Гаьгенаькъан Мартина

Эллиной-румий оалача латарах Уфе длайихьача ерригача Россее яхьашка, борза майдилг йоаккхаш белгалваьлар вай спортсмен Овшанаькъан

Хьамзат. Из хоам «Сердалога» бир спортацарча латарах йолча Федерацие зарбан болх лелабераша.

«16 шерга кхачанза вола 600 спортсмен вар ше-ше котва-

ла гийртар. 41 кг дозал дарашта юкье кхоалагла моттиг яьккхар вай мехкахочо», - йоах тхога бенача хоамо. Дошхьакълой Ислам ва Хьамзат Юмавеш хинна тренер.